

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Kristel Kilk

**HOIU-LAENUÜHISTU JÄTKUSUUTLIKKUS EESTI HOIU-
LAENUÜHISTUTE NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja:

Maret Güldenkoh, MBA

Tallinn 2015

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2015
<p>Töö pealkiri eesti keeles: „Hoiu-laenuühistu jätkusuutlikkus Eesti hoiu-laenuühistute näitel”</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: „Sustainability of a Savings and Loan Association, Based on the Example of Estonian Savings and Loan Associations”</p> <p>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 62 leheküljest ning 10 lisast. Töös on kasutatud 71 allikat, sh teadusallikad, millele on tekstis viidatud.</p> <p>Töö aktuaalsus seisneb selles, et üha enam inimesi on hakanud otsima alternatiive kommertspangandusele, üheks alternatiiviks on hoiu-laenuühistud. Lõputöös käsitleti hoiustamise usaldusväärsust ning teostati suhtarvude analüüs Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmete 2011.–2013. aasta majandusnäitajate põhjal.</p> <p>Töö probleem seisneb selles, et hoiuste tagamine ei ole üheselt garanteeritud, krediitiasutuste hoiused on tagatud tagatisfondi seadusega, mille eesmärgiks on klientide poolt paigutatud rahaliste vahendite kaitse 100 000 euro suuruses summas. Hoiu-laenuühistute hoiustel ei ole õiguslikult tagatud rahaliste vahendite kaitse. Hoiu-laenuühistute hoiuseintressid maksustatakse tulumaksuga.</p> <p>Töö eesmärgiks on analüüsida hoiu-laenuühistu jätkusuutlikkust Eesti hoiu-laenuühistute näitel. Eesmärk täideti ja autor jõudis järeldusele, et hoiu-laenuühistute suhtarvude analüüsi tulemus on positiivne ning näitajad head, seega hoiu-laenuühistud on jätkusuutlikud ning maksevõimelised.</p>	
Võtmesõnad: krediitiasutused, pangandus, hoiu-laenuühistud, hoiustamine, jätkusuutlikkus	
Võõrkeelsed võtmesõnad: credit institutions, banking, Savings and Loan Associations, deposit, sustainability	
Lõputöö prioriteetidega on seotud Riigikogu 18.02.2015 vastu võetud krediidiandjate ja -vahendajate seadus.	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
Töö autor: Kristel Kilk	
<p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p>	
Allkiri:	
Vastab lõputöö nõuetele	Allkiri:
Juhendaja: Maret Guldenkoh	
Kaitsmisele lubatud	Allkiri:
Kolledži direktor: Uno Silberg	

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. RAHA HOIUSTAMINE	6
1.1 Hoiustamine kommerts pangas	6
1.2 Hoiustamine hoiu-laenuühistus	13
2. HOIU-LAENUÜHISTU JÄRJEPIDEVUS	20
2.1 Jätkusuutlikkuse tagamise võimalused	20
2.2 Hoiu-laenuühistu jätkusuutlikkus	27
KOKKUVÕTE	34
SUMMARY	36
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	38
LISA 1. Krediitiasutuste tähtajalise hoiuse intressimäärad	42
LISA 2. Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmed	43
LISA 3. Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmete põhikirjast väljavõtted	44
LISA 4. Hoiu-laenuühistu liikmete arv	47
LISA 5. Hoiu-laenuühistute tähtajalise hoiuse intressimäärad	48
LISA 6. Hoiu-laenuühistute pikaajalised finantsinvesteeringud	49
LISA 7. Hoiu-laenuühistu 2011.-2013. aasta bilanss	50
LISA 8. Puhaskäibekapitali näitajad	59
LISA 9. Lühiajalise võla kattekordaja näitajad	60
LISA 10. Maksevalmiduse kordaja näitajad	62

SISSEJUHATUS

Hoiu-laenuühistud on ühistulised rahaasutused, mis on loodud eesmärgiga pakkuda liikmetele kvaliteetseid finantsteenuseid. Hoiu-laenuühistu pakub põhiliselt kahte teenust, milleks on hoiustamine ja laenamine.

Töö aktuaalsus seisneb selles, et üha enam inimesi on hakanud otsima alternatiive kommertspangandusele, mille eesmärgiks on kujunenud kasumi maksimeerimine. Üheks alternatiiviks on elanikele hoiu-laenuühistud. Lõputöö on autori kursusetöö edasiarendus, käsitletakse hoiustamise usaldusväarsust ning teostatakse suhtarvude analüüs Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmete majandusnäitajate põhjal.

Uudsus seisneb selles, et teadaolevalt varem ei ole akadeemilistes uurimistöodes hoiu-laenuühistu maksevõimet analüüsitud, tulemusi saab tõlgendada hoiu-laenuühistute maksevõimekusele, mis on vajalik majandusaktiivsuse tagamiseks riigis tervikuna.

Töö probleem seisneb selles, et hoiuste tagamine ei ole üheselt garanteeritud, krediidasutuste hoiused on tagatud tagatisfondi seadusega, mille eesmärgiks on klientide poolt paigutatud rahaliste vahendite kaitse 100 000 euro suuruses summas. Hoiu-laenuühistute hoiustel ei ole õiguslikult tagatud rahaliste vahendite kaitse. Hoiu-laenuühistute hoiuseintressid maksustatakse tulumaksuga.

Töö eesmärgiks on analüüsida hoiu-laenuühistu jätkusuutlikkust Eesti hoiu-laenuühistute näitel.

Töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

1. Anda ülevaade hoiustamisest kommertspangas.
2. Anda ülevaade hoiustamisest analüüsides hoiustamisvõimalusi hoiu-laenuühistus.
3. Anda ülevaade jätkusuutlikkuse tagamise võimalustest.
4. Analüüsida Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmete jätkusuutlikkust.

Lõputöös kogutakse andmeid hoiu-laenuühistute kohta. Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmete jätkusuutlikkuse hindamiseks majandusnäitajad saadakse 2011.–2013. aasta majandusaasta aruannetest, andmed kogutakse Justiitsministeeriumi hallatava Registreite ja

Infosüsteemide Keskuse elektroonilisest andmebaasist. Majandusnäitajate põhjal teostatakse suhtarvude analüüs.

Lõputöö koosneb kahest peatükist, milles mõlemas on kaks alapeatükki. Esimese peatüki esimeses alapeatükis antakse ülevaade kommertsponga olemusest, hoiustamisest ning pankade erisustest. Teises alapeatükis antakse ülevaade hoiu-laenuühistu olemusest, hoiustamisest ning erisustest. Analüüsitakse hoiu-laenuühistute hoiustamisvõimalusi, võrreldakse liikme sisseastumismaksu ning osamaksu.

Teise peatükis analüüsitakse Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmete järjepidevust. Esimeses alapeatükis antakse ülevaade suhtarvude analüüsi võimalustest. Teises alapeatükis analüüsitakse hoiu-laenuühistu maksevõimet majandusnäitajate põhjal. Teostatakse hoiu-laenuühistu bilansi andmete põhjal maksevõime ja efektiivsuse analüüs, hinnatakse maksevõimet ja ressursside kasutamise efektiivsust.

Lõputöös kasutatakse erinevaid allikaid sealhulgas teadusallikaid, erialakirjandust, internetiallikaid ning Eesti Vabariigi õigusakte seisuga 22.02.2015.

1. RAHA HOIUSTAMINE

1.1 Hoiustamine kommerts pangas

Krediidiasutused on äriühingud, kelle klientideks on nii avalik sektor, erasektor kui ka kolmas sektor. Panga klientideks võivad olla äriühingud, füüsilised isikud ning kõik äripartnerid, kellega arveldatakse. Krediidiasutustel on Eesti ja Euroopa Liidu õigusaktidest tulenevaid erinevaid kohustusi, mida tuleb täita, üheks selliseks on koostöö avaliku sektori organisatsioonidega, tagades pangandusõiguse toimimise. Pangad on äriühingud ning tegutsevad kasumi saamise eesmärgil.

Krediidiasutuse seadus sätestab krediidiasutuse mõiste ning panga õiguslikud alused. Krediidiasutuse seaduse (edaspidi KAS) § 3 lg 1 järgselt on krediidiasutus äriühing, mille peamiseks ja püsivaks majandustegevuseks on avalikkuselt rahaliste hoiuste ja muude tagasimakstavate vahendite kaasamine ning oma arvel ja nimel laenude andmine või muu finantseerimine (Krediidiasutuse seadus, 2014).

Üldjuhul tegutsevad krediidiasutused aktsiaseltsina. Aktsiaseltsi võib asutada üks või mitu juriidilist või füüsilist isikut. Aktsionärid vastutavad aktsiakapitali ulatuses. (Tammert, 2011, lk 31) Krediidiasutused tegutsevad kasumi saamise eesmärgil, mitte vastastikuse kasu saamise eesmärgil. Krediidiasutuse põhieesmärgiks on aktsionäride rikkuse või kasumi maksimeerimine. (Ivanova, 1998, lk 17)

Pangandusõigus on õigussüsteemi üheks osaks ehk õigusharuks, reguleerides suhteid krediidiasutuste ja tema klientide ning teiste pankadega ja täidesaatvat riigivõimu teostavate riigiasutuste vahel. Õiguse allikateks on nii õigus- ja haldusaktid, panga üldtingimused ning äritavad ja -kombed. Pangandusõigus on see, mis sätestab nii pangale kui ka kliendile, millised on nende vastastikused õigused ja kohustused. (Mark & Raa & Siibak & Tupits, 2003, lk 9-15)

Hea pangandustava tuleneb pangandusõigusest. Hea pangandustava sätestab põhimõtted, millest krediidiasutused lähtuvad. Põhimõtted aitavad kaasa mõistmisele, ausale ja vabale konkurentsile ning usaldusväärse pangandussüsteemi toimimise ja hea maine kindlustamisele. (Eesti Pangaliit, 2011) Pangandustava põhimõtted on vajalikud, et

pangandussüsteem toimiks terviklikult. Põhimõtted loovad pankadele võrdväärsed printsiibid, millest tuleb järjepidevalt kinni pidada.

Üldpõhimõteteks on panga tegevust korraldada läbipaistvalt ja vastutustundlikult ning tagada pangatöötajate sobivus, piisav väljaõpe ning see, et nende tegevus oleks kontrollitud, juhendatud ja juhitud. Pangad peavad käituma jätkusuutlikult ja sotsiaalselt vastutustundlikult. (Eesti Pangaliit, 2011) Üldpõhimõtte kohaselt peavad pangad juhinduma erinevatest õigusaktidest ning kliendi ja panga vahelistest lepingutest. Pangatöötajad peavad olema erialase väljaõppega ning juhendatud kaastöötaja poolt. Üldpõhimõtte on laiem mõiste, mis hõlmab tegevuse korraldamist, pangatöötajate väljaõpet, pankade käitumist ühiskonnas. Järgnevad printsiibid reguleerivad pankadevahelisi suhteid ja panga ning kliendi vahelisi suhteid.

Pankadevaheliste suhete printsiip seisneb selles, et pangad peavad omavahelises suhtlemises ja ärisuhetes kinni korrektsusest, aususest ja vastastikusest lugupidamisest. Pangad järgivad üldtunnustatud turundusprintsiipe. (Eesti Pangaliit, 2011)

Panga ja kliendi vaheliste suhete põhimõtte seisneb selles, et kliendi ja panga vaheliste suhete aluseks on vastastikune korrektsus, ausus ja usaldus. Kliendi vara säilitamine on pankade jaoks olulise tähtsusega, mistõttu rakendatakse ja arendatakse nii füüsilise-, kui infotehnoloogilise turvalisuse meetmeid igapäevase hooldusega. (Eesti Pangaliit, 2011) Oluline osa panga ja kliendi vahelises suhtes on pangasaladus. Pangasaladus loob hoiustajale usaldus- ja kindlustunde, tagab informatsiooni kaitse.

Pangasaladuse mõiste tähendab vaikimiskohustust asjaolude suhtes, mis on pangale saanud teatavaks kliendiga sõlmitud lepingute raames. Pangasaladus ei ole mitte ainult konkreetne faktiline asjaolu, vaid ka kliendi varanduslik seis, isiklikud suhted. Pangasaladusena käsitletakse näiteks sellist informatsiooni, kellele klient raha maksab, kellelt raha laekub aga ka pärimised, abielulahutused, alimendikohustused, võlad jms. Teatud juhtudel tohib pangasaladust avaldada, näiteks kohtule, kohtueelsele uurimise asutusele, kohtutäiturile, maksuhaldurile ning riigikontrollile. (Kallion, 2011, lk 14-15) Klient peab tundma ennast kaitstuna, vajadusel saab pank aidata ning vastata küsimustele, mis tekitavad kliendis arusaamatusi.

Pangandussuhe kliendi ja krediidasutuse vahel on kestev lepinguline suhe, milles on olulisem vastastikune usaldus. Pank on kohustatud hoidma kliendi andmeid saladuses ning avaldama neid vaid seaduses sätestatud juhtudel. Pank peab tegema endast kõik sõltuva, et salastatud andmed ei satuks kolmandate isikute kätte - pank ja selle töötajad peavad mõistma, et kliendi poolt usaldatud informatsiooni kuritarvitamine on karistatav. (Raa, 2001)

Hea pangandustava põhimõtetest ehk reeglistikust tuleb lähtuda,- panganduse usaldusväarsuse ja pädevuse toimimiseks. Üldpõhimõtted tagavad pangatöötajate pädevuse panganduse valdkonnas. Pankadevaheliste suhete põhimõte tagab pankade omavahelise suhtlemise, lähtudes ausast konkurentsiprintsiibist.

KAS § 13 järgselt tohivad Eestis asutatud äriühingutest avalikkuselt hoiuseid kaasata ainult Finantsinspeksioonilt krediidasutuse tegevusloa saanud äriühingud. Finantsinspeksiooni loata ei või krediidasutus tegutseda. KAS § 14 sätestab otsuse tegevusloa andmise või sellest keeldumise kohta. Otsuse tegevusloa andmise või sellest keeldumise kohta teeb Finantsinspeksioon kuue kuu jooksul, arvates kõigi vajalike nõuetekohaste dokumentide ja andmete saamisest, kuid mitte hiljem kui 12 kuu jooksul arvates tegevusloa taotluse saamisest.

Krediidasutuste käitumisest finantsturul sõltub maksesüsteemide efektiivne toimimine ja finantssüsteemi tõrgeteta funktsioneerimine, reguleerivad krediidasutuste tegevust enam avalik-õiguslikud normid (Jegorov, 2008). Maksesüsteemide efektiivseks toimimiseks tuleb tagada vastavus õigusaktidega. Maksesüsteemide tõrgeteta toimimine ei ole alati saavutatav, kuid maksesüsteemid peavad toimima turvaliselt, suurendades klientides usaldust ja kindlustunnet.

Finantsinspeksiooni seaduse (edaspidi FIS) § 3 sätestab finantsjärelevalve eesmärgi, milleks on finantssektori stabiilsuse, usaldusväarsuse ja läbipaistvuse ning toimimise efektiivsuse suurendamine, süsteemsete riskide vähendamine ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele kaasaaitamine eesmärgil, et kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust (Finantsinspeksiooni seadus, 2014).

Finantsinspeksioon teostab järelevalvet krediidasutuste üle. FIS § 4 sätestab Finantsinspeksiooni mõiste, millest saab järeldada, et Finantsinspeksioon on autonoomse

eelarvega, Eesti Panga juures asuv asutus, mis tegutseb finantsjärelevalve teostamise eesmärgiga riigi nimel ja sõltumatult.

Krediidiasutus pakub erinevaid finantsteenuseid, lisaks hoiustamisele ja laenamisele teostatakse makseid, sularaha sisse- ja väljamaksmist ning investeerimist erinevatesse fondidesse raha väärtuse kasvatamiseks.

Enamlevinud hoiustamise võimalus on tähtajaline hoiustamine. Tähtajalisel hoiusel hoiustatakse raha kindlaks perioodiks, mille jooksul ei ole võimalik seda kasutada ning hoiustajale koguneb hoiustamise eest intress. Hoiuse mõiste tuleneb tagatisfondi seaduse (edaspidi TFS) § 24 lg 1, mis sätestab, et hoius on hoiustaja arvelduslepingust tulenev nõue kontopidajaks oleva krediidiasutuse vastu ja hoiustaja arvelduslepingust tulenev nõue laenusaaajaks oleva krediidiasutuse vastu (Tagatisfondi seadus, 2014).

Raha hoiustamine on madalama riskiga investering, millega teenitakse intressitulu. Hoiustamise mõiste tähendab raha või mingi muu väärtuse hoiule andmist, hoiustaja on isik, kelle raha on hoiulevõtja käes (Mereste, 2003, lk 240). Hoius on füüsilisele või juriidilisele isikule (hoiustajale) kuuluv rahasumma, mis on usaldatud mõne teise isiku (hoiulevõtja) valdusesse, hoiustaja ja hoiulevõtja vahelises hoiuselepingus ettenähtud tingimustel. Raha hoiuselt makstakse hoiustajale üldjuhul intressi. (Mereste, 2003, lk 239; Zirnask & Liikane, 1996, lk 33–34; Healy, 2008, lk 10) Hoiuse intress ehk kasv on rahasumma, mille hoiustaja saab hoiulevõtjalt tasuks raha kasutamise eest (Roos & Nurmet & Sander & Ivanova, 2012, lk 48).

Krediidiasutuse maksejõuetuse korral on TFS § 25 lg 2 järgselt klientide poolt paigutatud rahaliste vahendite kaitse 100 000 euro suuruses summas. Eesmärgi saavutamiseks kogutakse krediidiasutustelt makseid teatud fondi ning kui krediidiasutus muutub maksejõuetuks, kasutatakse raha fondist selle nimel, et kõikide hoiustajate raha oleks neile tagatud. Tagatisfondi seadus ning krediidiasutuselt maksete kogumise fond loob usaldust pangaklientides, kes hoiustavad ning hoiavad oma raha krediidiasutustes. Tulumaksuseadus (edaspidi TuMS) § 17 lg 2 sätestab, et tulumaksuga ei maksustata krediidiasutuse hoiuselt saadud intresse (Tulumaksuseadus, 2014). Hoiuse pealt teenitud tulu ei maksustata.

Krediidiasutused, kelle hoiused tagatisfond hüvitab ning mis tegutsevad Eestis tegevusloa alusel on: Swedbank; SEB Pank; Eesti Krediidipank; Tallinna Äripank; Versobank AS; BIGBANK AS; LHV Pank ja AS DNB Pank (Finantsinspeksioon, 2010a).

Krediidiasutuste tähtajalise hoiuse intressimäärad erinevad (vt lisa 1). Intressimäärad krediidiasutustes on madalad. Kõrgeim intressimäär on 1,8% Versobank AS-il. Hoiustamisperiood on kolm aastat v.a LHV pank, mille periood on üks aasta. Intressimäär sõltub summast, mida hoiustatakse, mida suurem on summa, seda kõrgem võib intressimäär olla. Kajastatud hoiussummad on 100 – 300 eurot.

Eesti Panga andmete kohaselt on Eestis tegutsevate pankade likviidsete varade maht 2014. aasta jooksul suurenenud. Euroopa Keskpanga 2014. aasta juunikuise otsuse tõttu langetada hoiustamise püsivõimaluse intressimäär negatiivseks on muutunud märkimisväärselt pankade likviidsete varade struktuuri. Pärast selle otsuse jõustumist on pangad hoidnud varasid keskpangas üksnes mahus, mis on vajalik kohustusliku reservi nõude täitmiseks. Eesti pangandussektori rahastamine on valdavalt hoiusepõhine ning klientide hoiuste kasv on jätkunud 2014. aastal. Klientide hoiused moodustavad 80% pankade kohustustest, üleöö- ja nõudmiseni hoiuseid on üle poole. Kuna madalad hoiuse intressimäärad ei motiveeri kliente raha tähtajaliselt hoiustama, on klientide hoiused kasvanud eelkõige nõudmiseni hoiuste suurenemise tõttu, samal ajal kui tähtajaliste hoiuste maht on jäänud 2013. aasta lõpuga võrreldes samaks. (Eesti Pank, 2014)

Hoiuste intressimäärad ei motiveeri kliente hoiustama, alternatiiviks hoiustamisele on investeerimine. Investeerimine on raha paigutamine oma rikkuse kasvatamise või säilitamise nimel mitmesugustesse varadesse – aktsiatesse, investeerimisfondidesse, kinnisvarasse jne. Tavaliselt mõeldakse investeerimise all raha paigutamist varadesse pikemaks ajaks, mitte päevadeks ega nädalateks, vaid aastateks. (Zirnask, 2011, lk 86)

Krediidiasutuses on võimalusi raha hoiustamiseks, kuid samas tekib pangal kohustusi, näiteks rahapesu ja terrorismi tõkestamise seadus (edaspidi RahaPTS) § 1 tulenevalt, mis sätestab eesmärgi - tõkestada finantssüsteemi kasutamist rahapesuks (Rahapesu ja terrorismi tõkestamise seadus, 2014). Krediidiasutuse jaoks on klient partner, kellega tehakse koostööd. Pangal on õigus lepingust tulenevalt kliendisuhetest keelduda.

Rahapesu on kuritegeliku tegevuse tulemusel saadud vara (RahaPTS § 4). Rahapesuks kasutatavat ebaseaduslikku raha saadakse näiteks sellistest tegevustest nagu narkootikumide või relvaldega kaubitsemine, salakaubandus, vargus, maksupettus ja korrupsioon. Rahapesu ja terrorismi rahastamine on ohtlikud nii riigi majanduse toimimisele kui eraisikutele. Püüded varjata kuritegelikul teel saadud tulu või rahastada terrorismiakte võivad kvalifitseeruda kriminaalkorras karistatavateks süütegudeks, mis kahjustavad nii teo toimepannud isiku kui toimingutega seotud krediidi- ja finantseerimisasutuste mainet ja usaldusväärust. (Finantsinspeksioon, 2014b) Rahapoliitika eesmärgiks on majanduse ühtlane kasv ja stabiilsus, siis järelikult võib rahapesuvastast võitlust võtta kui rahapoliitika ühte osa (Tibar, 2007).

RahaPTS § 12 lg 1 kohustab krediidasutusi pöörama kõrgendatud tähelepanu kliendi tegevusele ja asjaoludele, mis viitavad rahapesule või terrorismi rahastamisele või mille seotus rahapesu või terrorismi rahastamisega on tõenäoline, sealhulgas keerukatele, väärtuslikele või ebatavalistele tehingutele, millel ei ole mõistlikku majanduslikku eesmärki.

RahaPTS § 12 lg 2 kohustab krediidasutusi kohaldama hoolsusmeetmeid, näiteks ärisuhete loomisel, tehingute tegemisel või vahendamisel, kui tehingu väärtus on üle 15 000 euro, sõltumata sellest mitmes osas see tehing tehakse, rahapesu või terrorismi rahastamise korral, hoolimata piirsummast ning isikusamasuse tuvastamine ja esitatud teabe kontrollimine andmete ebapiisavuse või tõele mittevastavuse kahtluse korral. Rahapesu on ohtlik nii pangale kui finantssüsteemile terviklikult ja võib panga viia likviidsuse puudumiseni, mis tekitab maksejõuetuse. Kuid mitte ainult rahapesu ei tekita seda olukorda, krediidasutus võib ka muudel põhjustel muutuda maksejõuetuks.

Pankrotiõiguse raames on maksejõuetus olukord, kus võlgnik ei suuda rahuldada võlausaldaja nõudeid ja see suutmatus ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine (Jegorov, 2008). Sageli on maksejõuetuse mõiste ka pankrot, mis on pankrotiseaduse (edaspidi PankrS) § 1 lõike 1 kohaselt võlgniku kohtuotsusega väljakuulutatud maksejõuetus (Pankrotiseadus, 2014). Seega on maksejõuetus pankroti mõistes üheks koostisosaks.

Pankrotimenetluse peamiseks eesmärgiks on äriühingu majandusliku seisundi taas viimine kasumit andvale tasemele. Teiseks eesmärgiks on võlausaldajatele väljamakstavate

hüvitiste maksimeerimine. Samuti peab pankrotimenetluse regulatsiooniga tagama õiglase süsteemi võlausaldajate nõuete rahuldamisjärkude määramiseks. Viimaseks eesmärgiks on äriühingu pankroti põhjuste tuvastamine ning pankroti põhjustanud isikute vastutusele võtmine. (Goode, 2002, lk 24-29) Pankrotimenetluse eesmärkideks on saavutada äriühingus olukord, kus äriühing jääb kasumisse ning kõik äriühingu kohustused on likvideeritud. Olukord, kus ettevõtja toibub pankrotimenetlusest ning suudab uuesti toimida, on harva esinev.

Krediidiasutuse maksejõuetusmenetlus ei erine oma eesmärkide poolest klassikalisest pankrotimenetlusest, sest ka krediidiasutuse maksejõuetusmenetluse raames on vaja tagada võlausaldajate (eelkõige hoiustajate) nõuete õiglane rahuldamine, välja selgitada maksejõuetuse põhjused ning otsustada, kas ja milliseid vahendeid tuleb rakendada olukorra parandamiseks. Samas ei oleks selline arusaam krediidiasutuse maksejõuetusmenetluse eesmärkidest korrektne. (Asser, 2001, lk 151) Tegelikult tuleks panustada sellesse, et pank ei satuks maksejõuetusse olukorda. Tegeleda tuleks ohu ärahoidmisega ja selle varajase avastamise ning kahju minimeerimisega, mitte tagajärgedega.

Krediidiasutuse pankrot ei jää riigi majanduse jaoks märkamatuks sündmuseks. Kui krediidiasutuse maksejõuetus on saanud avalikkusele teatavaks, pööratakse sellele tähelepanu, sest panga pankroti tagajärjeks võib olla märkimisväärne kahju mitte ainult pangandussüsteemiga otseselt kokkupuutuvatele isikutele nagu aktsionärid, investorid ja võlausaldajad (eelkõige hoiustajad), vaid ka ühiskonnale tervikuna. (Jegorov, 2008)

Kokkuvõtvalt selgus, et krediidiasutused peavad järgima üldtunnustatud põhimõtteid. Pangandustava põhimõtted on vajalikud pangandussüsteemi toimiseks terviklikult. Pank peab lähtuma Eesti ja Euroopa Liidu õigusaktidest ning kliendi ja panga vahelistest lepingutest. Oluline osa panga ja kliendi vahelises suhtes on pangasaladus, mis loob hoiustajale usaldus- ja kindlustunde, tagab informatsiooni kaitse. Finantsinspeksioon väljastab krediidiasutusele loa tegutsemiseks ning teostab järelevalvet. Raha hoiustamiseks on erinevaid võimalusi, enamlevinum tähtajaline hoiustamine. Tähtajalise hoiuse puhul on teenitav intressitulu maksuvaba, kuid intressimäärad madalad. Krediidiasutuse maksejõuetuse korral on hoiustajate poolt paigutatud rahalised vahendid kaitstud. Krediidiasutuse maksejõuetus mõjub tervele ühiskonnale, mis võib kaasa tuua kahju, seega tuleb tegeleda maksejõuetuse ennetamisega.

1.2 Hoiustamine hoiu-laenuühistus

Krediidiasutustega võib sarnaseks pidada hoiu-laenuühistuid. Hoiu-laenuühistu peamine ja püsiv tegevus on hoiustamine ja laenamine. Hoiu-laenuühistud pakuvad vähem teenuseid kui krediidiasutused, kuid lisaks teenuste erinevusele on hoiustamine hoiu-laenuühistutes kõrgema intressimääraga kui krediidiasutustes.

Hoiu-laenuühistu seadusest (edaspidi HLÜS) § 3 tuleneb hoiu-laenuühistu mõiste. Hoiu-laenuühistu on finantseerimisasutus, mille peamine ja püsiv tegevus on hoiu-laenuühistu tehingute tegemine (Hoiu-laenuühistu seadus, 2010). Hoiu-laenuühistus hoiustamiseks tuleb täita taotlus ning astuda liikmeks. HLÜS § 6 järgselt on tehingud, mida hoiu-laenuühistu teeb alljärgnevad:

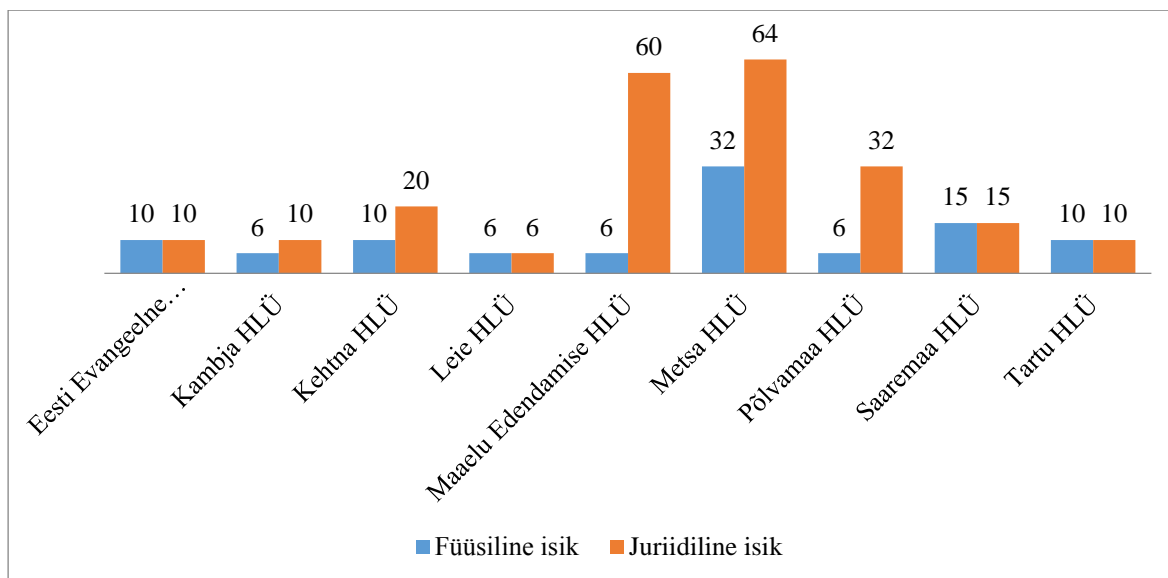
- 1) hoiustamistehingud;
- 2) laenutehingud, sealhulgas tarbijakrediit, hüpoteeklaen, faktooring;
- 3) liisingutehingud;
- 4) tagatiste, garantiide ja toetuste rahaliste vahendite kaasamine ja nende vahendamine.

HLÜS § 17 järgselt on tingimused, millele iga liige peab vastama alljärgnevad:

- 1) füüsiline isik, kes elab alaliselt hoiu-laenuühistu tegevuspiirkonnas või omab seal kinnisasja;
- 2) eraõiguslik juriidiline isik, kelle asukoht on hoiu-laenuühistu tegevuspiirkonnas.

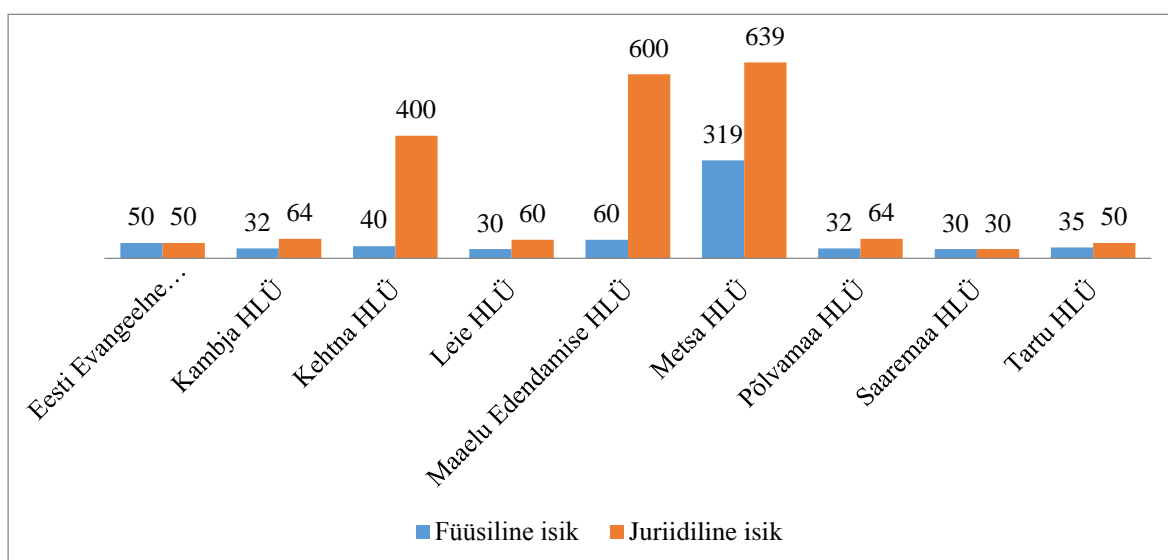
Eesti Hoiu-laenuühistute Liitu kuulub üheksa hoiu-laenuühistut (Eesti Hoiu-laenuühistu Liit, 2014a, vt lisa 2). Finantsteenuseid, mida hoiu-laenuühistu pakub, saavad kasutada vaid liikmed. Nad peavad maksma sisseastumismaksu ning minimaalse osamaksu. Hoiu-laenuühistud tegutsevad ühistegevuse põhimõtete järgi.

Sisseastumismaksud hoiu-laenuühistutes on erinevad, kõrgeim sisseastumismaks Metsa Hoiu-Laenuühistus - füüsilise isiku puhul 32 eurot ja juriidilise isiku puhul 64 eurot (vt joonis 1). Sisseastumismaks on ühekordne ning hoiu-laenuühistust väljaastumisel või väljaarvamisel seda ei tagastata.

Joonis 1. Hoiu-laenuühistute sisseastumismaksud füüsilise ja juriidilise isiku puhul (eurot) (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud lisa 3 alusel)

Liikmeks astumisel tuleb tasuda minimaalne osamaks, mis hoiu-laenuühistutes erinevad, kõrgeim osamaksu sissemakse Metsa Hoiu-Laenuühistus – füüsilise isiku puhul 319 eurot ja juriidilise isiku puhul 639 eurot (vt joonis 2). Osamaks on ühekordne. HLÜS § 19 lg 2 järgselt hoiu-laenuühistust välja astumisel või väljaarvamisel on õigus osamaks tagasi saada.

Joonis 2. Hoiu-laenuühistute osamaksu sissemaksed füüsiliste ja juriidiliste isikute puhul (eurot) (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud lisa 3 alusel)

Raha hoiustamine hoiu-laenuühistus eeldab ühistu liikmeks astumist, sest erinevalt pankadest tohivad hoiu-laenuühistutes hoiustada (ja sealt laenu võtta) vaid ühistute liikmed. Hoiustelt makstav intress on hoiu-laenuühistutes sageli kõrgem kui pankades, kuid arvestama peab sellega, et Tagatisfond hoiu-laenuühistute hoiuseid ei taga ja Finantsinspeksioon nende tegevust ei kontrolli. (Zirnask, 2011, lk 91)

Ühistegevuse põhimõtte ehk printsiip on kindel käitumisreegel või põhiline tõde, millest ühistu liikmed ja töötajad peavad oma tegevuses juhinduma. Kui ühistud peavad kinni ja juhinduvad tegevuses ühistegevuse põhimõtetest, siis ühistud säilitavad ühistulise ettevõtluse olulised eesmärgid, oma unikaalsuse ning on kindlalt liikmete teenistuses. (Leetsar, 2001, lk 35) Ühistegevuse eesmärk seisneb selles, et tegutsetakse vastastikuse kasu saamise eesmärgil.

Ühistulisel põhimõttel loodud asutused on klientidele lähemal. Ühistu juhid ja laenukomitee valitakse üldkoosolekul ja sinna võib kandideerida iga ühistu liige. Hoiu-laenuühistu liikmete tegevus toimub liikmete järelevalve all. Kõigil liikmetel on võrdne otsustusõigus. (Lenk, 2010, lk 5-6) Hoiu-laenuühistud on loodud eesmärgiga aidata kõiki liikmeid, iga liige tunneb ennast omanikuna ning tänu sellele ollakse vastutustundlikud, ei võeta suuri riske. Liikmed ei tohi muutuda ükskõikseks oma raha suhtes, vaid peavad osalema ühistu juhtimises. Ühistu üle teostavad järelevalvet ainult ühistu liikmed ise, puudub riiklik kontroll.

Hoiu-laenuühistud ja pangad erinevad omandisuhte poolest. Ühistu on juriidilises mõttes vähemalt mõne isiku vabatahtlikult loodud ja nende juhitud ning kontrollitud eraõiguslik organisatsioon. Ühistu omanikeks ja kontrollijateks on inimesed, kes kasutavad selle teenuseid. Nad finantseerivad äritegevust või teenindust vastastikuse kasu saamise eesmärgil. Koostööd tehes saavutavad nad eesmärgi, mis üksi tegutsedes jääksid kättesaamatuks või on raskelt saavutatavad. Ühistegevuse üldisemaks eesmärgiks on kindlustada liikmetele suurem kasu – suurendada nende individuaalset sissetulekut, tõsta liikmete elatustaset eluks tähtsate teenustega varustamise kaudu. (Leetsar, 2012, lk 210)

Eestis on hoiu-laenuühistuid koondavaks keskorganisatsiooniks Eesti Hoiu-laenuühistute Liit, mis loodi 1999. aasta septembris. Liidu eesmärgiks on Liitu kuuluvate hoiu-laenuühistute arendamine ja esindamine. Siiski ei ole Hoiu-laenuühistu Liit hoiu-laenuühistute huve esindades olnud tulemuslik, kuna hoiu-laenuühistud on võrreldes

kommertspankadega seatud ebavõrdse konkurentsi tingimustesse. Üks olulisemaid Eesti Hoiu-laenuühistute Liidu algatusi oli hoiu-laenuühistute Hoiuste Tagamise Fondi loomine. SA Hoiuste Tagamise fond küll tegutseb, kuid ei täida talle pandud ülesandeid. (Laaneväli, 2012) Kuna hoiu-laenuühistutel puudub riiklik järelevalve, ei ole hoiustajate hoiused kaitstud ega tagatud, selleks on loodud Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu algatusel SA Hoiuste Tagamise Fond, kuhu liidu liikmed oma kasumist raha koguvad.

Eesti hoiu-laenuühistute arengut takistab hoiu-laenuühistu kaasatud hoiuste mittekuulumine Tagatisfondi alla, mis vähendab hoiu-laenuühistute usaldusväarsust. Sellest tulenevalt ei laiene hoiu-laenuühistute kaasatud hoiustele ka tulumaksusoodustus, mis seab hoiu-laenuühistud võrreldes kommertspankadega halvemasse seisuga. (Laaneväli, 2012)

Hoiu-laenuühistud pakuvad liikmetele võimalust hoiustada oma raha tähtajalisel hoiusel. Tähtajalisel hoiusel on võimalik teenida intressitulu, mis üldjuhul makstakse välja kord aastas. Samas säilib liikmel alati võimalus raha ennetähtaegselt tagasi saada. Sellisel juhul tuleb arvestada võimalusega, et kaotatakse intressitulu. (Tartu Hoiu-Laenuühistu, 2014a) Olemuselt on tähtajaline hoius sama, mis krediitiasutuses – hoiustaja teenib hoiuselt intressitulu, näiteks Tartu Hoiu-Laenuühistu pakub kullahoiust. Kullahoiusel saab liige hoiustada kulda prooviga 999.9. Kullahoius on kindel, kuna liikme sisse makstud hoius säilitatakse 100% ulatuses kullas. Vastavalt kullahinna muutusele muutub kullahoiuse väärtus väljendatuna eurodes. Kui kullahind on hoiustamisperioodil kasvanud, saab hoiustaja kasviktulu. Kui kullahind on langenud, siis hoiustaja kasviktulu ei teeni. (Tartu Hoiu-Laenuühistu, 2014a)

Tartu Hoiu-Laenuühistu pakub veel Sofi hoiust, mis on sihtotstarbeline hoius neile liikmetele, kes soovivad teenida oma rahalt kõrget intressi ja saada igakuiseid intressimakseid. Sofi on keskkond, kus on mugav ja kiire sõlmida ostu-müügilepinguid järelmaksuga. Tartu Hoiu-Laenuühistu pakub siinkohal oma liikmetele võimalust osta automüüjatelt üle liisingulepinguid, kasutades selleks Tartu Hoiu-Laenuühistu Sofi hoiust. Edaspidi lähevad kõik ostja maksed otse Tartu Hoiu-Laenuühistu kontole, kust intressid kantakse igakuiselt edasi hoiustajatele. Tartu Hoiu-Laenuühistu on võtnud kohustuse, et maksab igakuiselt hoiustajale intressi, isegi juhul kui ostjalt makseid ei laeku. (Tartu Hoiu-Laenuühistu, 2014b) Ühistu liikmetele pakutakse erinevaid teenuseid, millelt saab teenida intressitulu. Selles väljendubki ühistegevuse põhimõte, liikmed aitavad üksteist ning

mõtlevad välja lahendusi, mis oleksid kasulikud nii liikmetele kui ühistutele. Tartu Hoiu-Laenuühistu erisus tagab neile rohkem liikmeid (vt lisa 4).

Hoiu-laenuühistu Liidu liikmete tähtajalise hoiuse intressimäärad erinevad (vt lisa 5). Intressimäär hoiu-laenuühistus on kuni 6%. Kambja ning Põlvamaa Hoiu-Laenuühistul on suurima intressimääraga tähtajaline hoius. Hoiu-laenuühistus hoiustades on võimalik teenida raha hoiustajal suuremat tulu, kuid tulult tuleb maksta tulumaksu. Kuna hoiu-laenuühistutel puudub riiklik järelevalve ning hoiustajate hoiused ei ole tagatud, mõjutab see hoiu-laenuühistute arengut ja tegevust.

TuMS § 17 lg 1 sätestab, et tulumaksuga maksustatakse hoiuse pealt saadud intress. TuMS § 17 lg 2 sätestab erandi, milleks on krediidasutused, nende hoiuste pealt saadud intresse ei maksustata. Tulumaksuseadusest lähtuvad erisused krediidasutuse ja hoiu-laenuühistute vahel.

Jaan Leetsar on välja toonud selle, kuidas riikide poolt vastu võetud seadused mõjutavad ühistegevuse arengut konkreetses ühiskonnas kolmel viisil. Esiteks riigid, mis soodustavad ühistegevuse arengut, luuakse seaduste alusel ühistutele soodsad tegutsemistingimused. Näiteks 1934. – 1940. aasta Eesti Vabariigi praktika. Eriseaduste ja riigi rahalisel toetustel asutati keskühistud, mis said eelisõiguse kaupade ekspordil. See ei meeldinud kapitaliühingutele, kes lootsid tootjate arvelt kasumit teenida. Teiseks riikides, mis on ühistegevuse suhtes neutraalsed, luuakse kõikidele võrdsed tingimused, antakse eelised kapitaliühingutele. Nii juhtus taasiseseisvunud Eestis esimestel aastatel. Tänu kapitaliühingute ja väliskapitali toel rajatud ettevõtjate kiirele tegutsemisele, suudeti hõivata pangandus- ja kindlustusturud. Tootjate arvelt teenisid kapitaliühingud kasumit. Kolmandaks riigid, mis pööravad ühistegevuse arengut. Näiteks NSV Liidus, sealhulgas ka okupeeritud Eestis, likvideeriti eraomandus ja sellel põhinev ühistegevus. Rahvusvaheliselt tunnustatud ja kapitalismile omaseid ühistegevuse põhimõtteid ei olnud NSV Liidus võimalik kasutada. Valitsused, mis ühistute arengule vastu seisavad, on sageli autoritaarse režiimiga ja ei saa lubada luua oma territooriumil vabalt tegutsevaid demokraatlikke institutsioone. (Leetsar, 2001, lk 38)

Riigid ja valitsused peaksid oma ühistegevust puudutavates seadustes ja muudes õigusaktides juhinduma rahvusvaheliselt tunnustatud ühistegevuse põhimõtetest. Sellisel

juhul on tagatud ühistute demokraatlik ja vaba areng. (Leetsar, 2001, lk 38-39) Hoiu-laenuühistud tegutsevad hoiu-laenuühistu seaduse alusel ning on finantseerimisasutused, millele ei laiene hoiuste tagatus, samas kui pangad tegutsevad krediitiseaduse alusel ning on krediitiasutused, millele automaatselt laieneb hoiuste tagamine.

Hoiu-laenuühistute arengu soodustamiseks on vaja Eesti hoiu-laenuühistud muuta finantseerimisasutustest krediitiasutusteks, et hoiu-laenuühistute kaasatud hoiused oleksid riiklikult tagatud ning nendele laieneks tulumaksusoodustus (Laaneväli, 2012).

Õigusaktid, mis sätestavad ühistu asutamise ja toimimise on (Eesti Hoiu- laenuühistu Liit, 2014b):

- 1) hoiu-laenuühistu seadus;
- 2) tulundusühistu seadus;
- 3) krediitiasutuse seadus;
- 4) makseasutuste ja e- rahaasutuse seadus;
- 5) rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus.

Kaks esimest on otseselt seotud hoiu-laenuühistutega. Järgmised kolm sätestavad reeglid kõikidele rahaasutustele.

Hoiu-laenuühistutel on kohustus, mis tuleneb RahaPTS § 12 lg 1, mis kohustab finantseerimisasutusi pöörama kõrgendatud tähelepanu kliendi tegevusele ja asjaoludele, mis viitavad rahapesule või terrorismi rahastamisele või mille seotus rahapesu või terrorismi rahastamisega on tõenäoline, sealhulgas keerukatele, väärtuslikele või ebatavalistele tehingutele, millel ei ole mõistlikku majanduslikku eesmärki. Krediitiasutusele kehtib sama nõue.

Ühistulised rahaasutused tekkisid ajal, mil inimestel oli vähe raha. Kui aga ühistu kõigi liikmete väikesed säästud kokku koguti, tekkis summa, mida sai kasutada väiksemate laenude andmiseks. Neid omakorda võisid ühistu liikmed kasutada pereettevõtete arendamiseks või mõne suurema ostu tegemiseks. Sageli kasutas ühistu kogutud raha kollektiivse ettevõtluse arendamisel. Ühistulise rahaasutuse eripära seisneb selles, et liikmete poolt teenitud ja kogutud raha jääb nende endi kätte ning üldjuhul dividendidena või kasumina liikmesriigist välja ei viida. Ühistulised rahaasutused, milliseid Eestis esindavad hoiu-laenuühistud, on kasumit mitte taotlevad organisatsioonid, mis osutavad

omahinna tasemel teenuseid ja seda ennekõike ühistu liikmeile. (Lenk, 2010, lk 64) Ühistegevusliku ettevõtluse osa ja tähtsust Eesti majanduses on võimalik hakata statistiliselt hindama alates 1918. aastast, kui sündis iseseisev oma majandusega riik. Tegelik ühistegevus Eestis arenes välja tänu väljakujunenud üldpõhimõtetele ja kavandatud tegevustele vastavates oludes. (Mallene, 2014, lk 171-172)

Lihtsaim võimalus säästude lühemaajaliseks paigutamiseks on hoiustamine. Hoius on parim võimalus inimesele, kes tahab hakkama saada enese minimaalse harimisega investeerimise vallas või soovib võimalikult vähe riskida. Hoiustamisega ei kaasne tähelepanuväärseid tehingukuluseid. Raha võib arvelduskontolt iga kell välja võtta, seega ei saa hoiu-laenuühistud ega pangad seda raha teenima panna, mistõttu saavad eelkirjeldatud asutused intressi maksta raha hoidmise eest hoiusel, kus raha väljavõtmisel kehtivad piirangud. Tähtajalisele hoiusele ei ole üldjuhul võimalik teha uusi sissemaksid ega sealt raha osade kaupa välja võtta. Kui hoiustaja soovib raha kokkulepitud tähtajast varem ehk enne hoiuse lõpptähtaega tagasi saada, kaotab ta üldjuhul intressi. Mõnede hoiuste puhul ei ole raha ennetähtaegne välja võtmine üldse võimalik. Täpsed tingimused on välja toodud konkreetsetes lepingus. (Zirnask, 2011, lk 89-90)

Kokkuvõtvalt selgus, et hoiu-laenuühistuid saab pidada olemuselt krediidasutusteks. Hoiu-laenuühistu peamine ja püsiv tegevus on hoiustamine ja laenamine. Finantsteenuseid, mida hoiu-laenuühistu pakub, saavad kasutada vaid liikmed. Liikmeks astumisel tuleb vastata sätestatud tingimustele ning maksta sisseastumismaks ja minimaalne osamaks, mille suuruse sätestab hoiu-laenuühistu põhikirj. Hoiu-laenuühistud järgivad ühistegevuse printsiipe, st tegutsevad vastastikuse kasu saamise eesmärgil - aidata kõiki liikmeid, iga liige tunneb ennast omanikuna ning tänu sellele ollakse vastutustundlikumad ja välditakse riske. Hoiu-laenuühistud eristuvad pankadest omandisuhte poolest. Eestis on hoiu-laenuühistuid koondavaks keskorganisatsiooniks Eesti Hoiu-laenuühistute Liit, kuhu kuulub üheksa liiget. Hoiu-laenuühistud pakuvad hoiustamist tähtajalisel hoiusel. Nende intressimäärad on kõrgemad kui krediidasutuses, kuid hoiustajal tuleb maksta tulumaks. Peab arvestama sellega, et Tagatisfond hoiu-laenuühistute hoiuseid ei taga ja Finantsinspeksioon ühistu tegevust ei kontrolli. Hoiu-laenuühistud ise kontrollivad ning hindavad riske ja oma tegevust.

2. HOIU-LAENUÜHISTU JÄRJEPIDEVUS

2.1 Jätkusuutlikkuse tagamise võimalused

Jätkusuutlik ettevõtja peab tegutsema nii, et ta suudaks rahuldada enda ja oma klientide vajadused täna ja tulevikus, kaitstes ja säilitades ressursse, mida vajab edaspidiseks arenguks. Jätkusuutlikkus tagab ettevõtja tegevuse järjepidevuse. Jätkusuutlikkust saab mõõta suhtarvude analüüsiga, mille tulemusena on võimalik teada saada, kas ettevõtja suudab tagada järjepidevalt klientide vajadused. Suhtarvud on olulised ettevõtja maksevõime hindamisel ning majandustulemuste tõlgendamisel.

Ettevõtja majanduslikuks eesmärgiks on püsida elujõulisena, hoiduda halvast majandusseisust ja pankrotist, olla edukas konkurentide suhtes, suurendada läbimüüki ja turuosa, minimaliseerida kulu, suurendada kasumit ning saavutada püsiv sissetulekute kasv (Ross & Westerfield & Jordan, 2006, lk 8).

Finantsanalüüsi defineeritakse kui süvahinnangut ettevõtte finantsolukorrale, mida tehakse möödunud perioodide, hetkeseisu ja tulevikus oodatava finantsolukorra kohta. Igapäevases majanduselus on ettevõtte finantsanalüüs oluline, sest sellest lähtub tulevaste plaanide kvaliteet. (Raudsepp, 1999, lk 138) Suhtarvude analüüsist on enamasti huvitatud kolm osapoolt, kelleks on ettevõtte juhtkond ning töötajad, praegused või potentsiaalsed kreditorid ja ettevõtte omanikud (Jagels & Coltman, 2004, lk 134). Finantsaruandluse baasil tehtud analüüside kasutajatering on laiem, siit saavad informatsiooni ettevõtte kohta kreditorid, kliendid, aktsionärid, tarnijad aga ka konkurendid (Raudsepp, 1999, lk 138). Jätkusuutlikkuse hindamiseks tuleb sooritada statistiliste andmete analüüs, mille eelduseks on tõesed algandmed, mida analüüsis saab kasutada (Hara, 2008, lk 29). Finantsanalüüs on hinnang ettevõtte finantsseisukorrale, sellest lähtuvalt saab teha ettevõtja tulevikuplaane. Jätkusuutlikkuse hindamise üks võimalustest on suhtarvude analüüs, millest saavad informatsiooni kõik huvitatud osapooled.

Finantsanalüüsi aluseks on vastavalt raamatupidamise seaduse (edaspidi RPS) § 14 lg 1, mis sätestab raamatupidamiskohustuslasele kohustuse esitada lõppenud majandusaasta kohta majandusaasta aruanne, mis koosneb raamatupidamise aastaaruandest ja

tegevusaruandest (Raamatupidamise seadus, 2014). Raamatupidamiskohuslaseks vastavalt RPS § 2 lg 2 on iga Eestis registreeritud era- või avalik-õiguslik juriidiline isik ja füüsilisest isikust ettevõtja. Raamatupidamiskohustuslane peab esitama majandusaasta aruande, mille põhjal saab finantsanalüüsi teostada.

Raamatupidamiskohustuslane lähtub raamatupidamise korraldamisel heast raamatupidamistavast. Raamatupidamiskohustuslane on kohustatud (Linnaks, 1994, lk 9-10):

- 1) Korraldama raamatupidamisarvestust nii, et oleks tagatud aktuaalsuse, olulise, objektiivse ja võrreldava informatsiooni saamine raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustulemusest ja rahavoogudest.
- 2) Dokumenteerima kõiki oma majandustehinguid.
- 3) Kirjendama algdokumentide või nende põhjal koostatud koondokumentide alusel kõiki oma majandustehinguid raamatupidamisregistrites.
- 4) Koostama ja esitama majandusaasta aruande ning muud finantsaruanded õigusaktides sätestatud korras.
- 5) Säilitama raamatupidamise dokumente.

RPS § 15 lg 1 järgselt on raamatupidamise aastaaruande eesmärk anda õige ja õiglase ülevaade raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustulemusest ja rahavoogudest. RPS § 15 lg 2 järgselt koosneb raamatupidamise aastaaruanne põhjaruannetest (bilanss, kasumiaruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne) ning lisadest. Majandusaasta aruanne peab koosnema tegevusaruandest ja kõikidest aastaaruande põhjaruannetest ning lisadest, tagades õiglase ja õige ülevaate ettevõtte finantsolukorrast.

Raamatupidamise aastaaruanne koosneb bilansist, kasumiaruandest, rahavoogude aruandest ning omakapitali muutuste aruandest, nende põhjal saab teostada suhtarvude analüüsi, seetõttu peab töö koostaja vajalikuks välja tuua iga aruande olemuse ja toimimise põhimõtte.

Bilanss kajastab kindla hetke seisuga raamatupidamiskohustuslase vara, kohutusi ja omakapitali. Bilanss näitab, millist vara ja kui palju ettevõtte omab ja millised on vara

moodustamise allikad. (Alver & Alver, 2009, lk 78) Bilansi põhivalem on järgmine (Kodasma, 2006, lk 8):

Vara = Kohustused + Omakapital ehk Aktiva = Passiva

Aktivas kajastuv ettevõtte vara jaguneb kahte põhigruppi (Miettinen & Rikkinen & Teder, 2008, lk 173):

- 1) Käibevara, mille hulka kuuluvad rahalised vahendid, aga ka muud vahendid, mis muudetakse ettevõtte normaalse tegevuse käigus rahaks ühe aasta jooksul. Selliseks varaks on näiteks nõuded ostjate vastu, materjalide, valmistoodangu ja ostetud kaupade varud, lühiajalised investeeringud väärtpaberitesse, ettemaksed tarnijatele jne.
- 2) Põhivara, mille hulka kuulub materiaalne põhivara, milleks loetakse vara, mida kasutatakse majandustegevuses pikema aja jooksul ja mille maksumus ületab raamatupidamise sise-eeskirjades seatud piiri. Materiaalne põhivara on näiteks maa, ehitised, masinad, seadmed jms. Samuti kuulub põhivara hulka immateriaalne põhivara, milleks on näiteks litsentsid, kaubamärgid jne. Põhivara soetuskulud kantakse kuludesse selle vara kasutamisea jooksul kulumi ehk amortisatsiooni arvestamise hulka. Lisaks kuuluvad põhivara hulka pikaajalised finantsinvesteeringud ja kinnisvarainvesteeringud.

Passivas kajastub omakapital ning võõrkapital ehk kohustused, mis omakorda jagunevad kaheks: lühi- ja pikaajalisteks. Lühiajalised kohustused on kohustused, mille tähtaeg on vähem kui aasta. Lisaks võivad siia kuuluda võlad tarnijatele, maksmata maksud, maksmata töötasud jne. Pikaajaliste kohustuste tähtaeg on pikem kui üks aasta. Tavaliselt on nendeks pikaajalised laenud. Omakapitali võib jagada kaheks, seotud omakapitaliks ja vabaks omakapitaliks, mille moodustab varasemate perioodide ja jooksva perioodi kasum. (Miettinen & Rikkinen & Teder, 2008, lk 173) Bilansi näitajate puuduseks on see, et need kajastavad nn. ajaloolisi andmeid, mis tihti ei vasta tegelikule olukorrale (Tearu, 2005, lk 16).

Kasumiaruanne on raamatupidamisaruanne, mis kajastab raamatupidamiskohustuslase aruandeperioodi tulusid, kulusid ning nendest lähtudes majandustulemust - kasumit või kahjumit. Kahjum kajastatakse bilansis negatiivse arvuna, mis vähendab omakapitali ja

bilansimahtu. (Kodasma, 2006, lk 10) Kasumi arvutamiseks põhivalem on (Kodasma, 2006, lk 11):

Kasum = Tulud > Kulud

Kahjum = Tulud < Kulud

Kasumiaruanne kajastab sammhaaval, kuidas algsetest müügituludest üksikute kuluartiklite mahaarvamisel kujuneb ettevõtte puhastulu. Müügitulu haarab kõiki perioodi vältel tekkepõhiselt müügist saadud summasid. (Rünkla, 2003, lk 46) Kasumiaruandes on nõutud tulude ja kulude vastavust ehk kuludena näidatakse tulude saavutamiseks tehtud väljaminekuid (Tearu, 2005, lk 16). Raamatupidamiskohustuslane peab oma raamatupidamise aastaaruandes kasutama ühte raamatupidamise seaduse lisas 2 toodud kasumiaruande skeemidest. Kasumiaruande kirjete nimetusi võib täpsustada, samuti lisada täiendavaid kirjeid või kirjete alaliigendusi, kui kasumiaruanne on informatiivsem ja loetavam. Kasumiaruande skeemis 1 on ärikulud liigendatud lähtudes kulude olemusest. Skeemi 1 on lihtsam rakendada, kuna see ei nõua kulude jagamist ettevõtte erinevatele funktsioonidele. Kasumiaruande skeemis 2 on ärikulud liigendatud lähtudes kulude funktsioonist ettevõttes. Skeemi 2 on keerulisem rakendada, kuna ärikulude juures on vaja otsustada, millise ettevõtte funktsiooniga on nad seotud. Sobiva kasumiaruande skeemi valikul tuleb lähtuda sellest, kumb liigendus annab aruannete kasutajale parema ülevaate ettevõtja majandustegevuse tulemuse kujunemisest. (Villems, 2008, lk 77-78) Kasumiaruanne näitab ettevõtte müügitulu ja väljaminekuid ehk kulusid ning tulemit - kasum või kahjum. Vastavalt ettevõtte spetsiifikale tuleks valida sobiv kasumiaruande skeem, samuti võib kirjeid täpsustada või lisada liigendusi juurde, et kasumiaruanne oleks loetavam.

Rahavoogude aruanne iseloomustab ettevõtte rahaliste vahendite jääkide muutust aruandeperioodi jooksul eri tegevusliikide lõikes (Alver & Alver, 2009, lk 416). Rahavoogude aruanne kuulub finantsaruandluse dokumentide hulka, ta on ettevõtte tegevuse hindamisel ja edasisel kavandamisel oluline. Aruanne juhhib tähelepanu äriühingu maksevõimele. Sealt selgub, kust raha pärineb ja kuidas seda kulutatakse. (Rünkla, 2003, lk 53) Rahavoogudega seotud reeglid on lihtsad, iga kord kui ettevõtte väljastab arve toodete või teenuste eest tasumiseks, toimub raha väljaminek ning igakord kui saadakse arve osutatud teenuste eest, laekub raha. Kuna igast tehingust jääb maha jälg, siis on

ettevõtjal keeruline ebasoodsaid jälgi oma rahavoogude kohta peita. (Walsh, 2008, lk 141) Rahavoogude aruanne annab ülevaate ettevõtte rahaliste vahendite muutustest. Rahavoogude aruanne on oluline ettevõtte äritegevuse hindamiseks, näiteks kas ettevõtja on maksevõimeline.

Omakapitali muutuste aruanne on raamatupidamisaruanne, mis kajastab ettevõtte omakapitalis teatud perioodil toimunud muutusi. Omakapital näitab omanike osa ettevõtte varas ning on seetõttu oluline omanikele kui ka teistele finantsseisukorrast huvitatutele. Omakapitali muutusi võivad põhjustada näiteks omanike täiendavad sissemaksed ja vähendavad omanikele tehtud väljamaksed jaotamata kasumist. (Otsus, 2010, lk 62)

Kõiki eelpoolkirjeldatud aruandeid saab analüüsida ning nende põhjal teha järeldusi ettevõtte jätkusuutlikkuse kohta. Finantsanalüüsi tegemiseks on mitmeid meetodeid. Töös kasutatakse suhtarvude analüüsi, mille abil saadakse teada analüüsitava maksevõime.

Tavapäraselt jaotatakse finantssuhtarvud nelja kuni kuude põhirühma, milleks on (Tšistjakov, 2000, lk 1-2):

- 1) Lühiajalise maksevõime ehk likviidsuse näitajad;
- 2) Tegevus suhtarvud (ettevõtte võimalikke äririskide iseloomustavad näitajad);
- 3) Efektiivsuse näitajad ehk varade kasutamise näitajad;
- 4) Kapitalstruktuuri ja pikaajalise laenukasutuse näitajad;
- 5) Tasuvuse ehk rentaabluse näitajad;
- 6) Turuväärtuse näitajad.

Suhtarvude analüüs on erinevate aruande kirjete omavaheline suhe ja finantssuhtarvude analüüs on ettevõtte seisundi ning tulemuslikkuse uurimise vahend, kasutades selleks üht või rohkemat finantssuhtarvu (Peterson & Fabozi, 2006, lk 96). Rahandussuhtarvud aitavad vastata mitmele olulisele küsimusele rahandusliku edukuse kohta (Peterson, 2000, lk 118):

- 1) Kui likviidne on ettevõtte?
- 2) Kas juhtkond teenib piisavalt kasumit?
- 3) Kuidas juhtkond finantseerib investeeringuid?
- 4) Kas omanike tulu investeeringutelt on piisavalt suur?

Likviidsuse ja maksevõime analüüs on üks olulisemaid analüüse, sest ettevõtete pankrotte põhjustab valdavalt maksevõimetusetus. Ettevõtte võime lühiajalisi võlgu tasuda sõltub suuresti sellest, kas ettevõttel on küllaldaselt raha ja/või kergesti likviidses tehtavat vara. (Kõomägi, 2006, lk 119-120) Maksevõimeks on võlgneva ettevõtte võimet maksta võlad tähtpäevadeks, see peegeldub tema bilansis (Raudsepp, 1999, lk 138).

Maksevõime analüüsi eesmärk on hinnata ettevõtte maksevõimet. Maksevõime analüüsiga saadakse teada, kas ettevõtjal on küllaldaselt raha ning kiiresti rahaks muudetavat vara (likviidset vara) oma kohustuste õigeaegseks kustutamiseks, s.t. kas ettevõtja on maksevõimeline. Maksevõime analüüsi tehakse bilansi andmetel. (Tearu, 2005, lk 19) Nõrk maksevõime võib tähendada pankrotiohtu ja viitab sellele, et ettevõtte vajab muutuseid.

Üldise maksevõime arvutamisel on vaja tähelepanu pöörata sellele, millises olukorras on käibevara ja lühiajaliste kohustuste üksikud komponendid ja kas nende arvestus vastab finantsarvestuse nõuetele (Kivistik, 2010, lk 6-8). Maksevõimet saab finantsuhtarvudena väljendada arvutades need valemite abil.

Puhaskäibekapital väljendab summat, mille võrra käibevarade maksumus on suurem lühiajaliste kohustuste summast. Mida suurem on saadud näitaja, seda kõrgem on ettevõtja likviidsus. (Kõomägi, 2006, lk 121) Puhaskäibekapitali valem on (Raudsepp, 1999, lk 141):

Puhaskäibekapital = käibevarad - lühiajalised kohustused

Lühiajalise võla kattekordaja näitab, mitu korda on käibevara kogumaksumus suurem lühiajaliste kohustuste kogusummast. Käibevara vaadeldakse kui likviidses vara, kuna seda saab rahaks muuta aasta jooksul. Kui ettevõtjal on tarvis lühiajalisi kohustusi maksmata hakata, siis seda tehakse käibevara arvelt. Kui maksevõime tase on madal, võib ettevõtjal tekkida raskusi lühiajaliste võlgade tasumisega. Madal maksevõime näitab, et mõnda liiki käibevara on kas vähe või võlgnevus suur. (Alver & Reinberg, 2002, lk 308-309) Tulemusest nähtub, kas ettevõtjal on raha ja rahaks kiiresti muutuvat vara oma kohustuste likvideerimiseks.

Lühiajalise võla kattekordaja valem on (Alver & Reinberg, 2002, lk 308):

Lühiajalise võla kattekordaja = Käibevara / lühiajalised kohustused

Suur lühiajalise võla kattekordaja (üle 1,6) pole hea, näidates, et ettevõtja on investeerinud liialt käibevaradesse, kaotades sellega osa võimalikest tuludest. Näitaja suurust mõjutavad käibevarade koosseis, tootmistsükli pikkus ja arvelduste kord. (Raudsepp, 1999, lk 142) Madal likviidsuse näitajaga (alla 0,9) võib kaasneda maksevõimetus ning seega on ettevõtte pankroti indikaatoriks (Roos, 2011, lk 33). Maksevalmiduse kordajaga saab teada kohustustest, mida on ettevõtja valmis kustutama koheselt. Kordaja väärtus varieerub 0,1 – 0,2 piires (Tearu, 2005, lk 20). Maksevalmiduse kordaja valem on (Tearu, 2005, lk 20):

Maksevalmiduse kordaja = raha ja lühiajalised väärtpaberid / lühiajalised kohustused

Rahaliste vahendite taseme suhtarvud näitavad, palju ettevõtja on võimeline koheselt tasuma oma lühiajalistest kohustustest. Kui tulem on suurem kui üks, siis see näitab ettevõtte juhtkonnale, et kasutatakse raha ebaefektiivselt. Optimaalne rahaliste vahendite tase suhtes lühiajalistesse kohustustesse on üks. Alumine piir sõltub konkreetsest ettevõttest ja majandusharust. Finantspoliitika põhieesmärgiks on saavutada selline olukord, mil ettevõtte arvelduskonto ja kassa jäägid oleksid võimalikult väikesed ning kogu vaba raha oleks kasutatud finantsinvesteeringuteks teistesse ettevõtetesse, laenuprotsentide saamiseks või teise ettevõtete aktsiate ostmiseks. (Tšistjakov, 2000, lk 3)

Suhtarvuanalüüsi puuduseks on see, et analüüsi käigus saadakse teada, kas tulemused on head või halvad. See meetod aga ei too välja põhjuseid, miks just tulemused sellised on. (Raudsepp, 1999, lk 143)

Kokkuvõtvalt selgus, et finantsanalüüs on hinnang ettevõtja eelnenud finantsseisukorrale, millest lähtuvalt saab teha tulevikuplaane. Finantsanalüüsi aluseks on majandusaasta aruanne. Ettevõtte jätkusuutlikkust saab hinnata suhtarvude analüüsiga, mille tulemusena on võimalik teada saada, kas ettevõtja suudab tagada tulevikus klientide vajadused, samuti saavad informatsiooni sellest kõik huvitatud osapooled. Töö koostaja hinnangul tagavad jätkusuutlikkusest parema ülevaate likviidsuse näitajad: puhaskäibekapital, lühiajalise võla kattekordaja ja maksevalmiduse kordaja.

2.2 Hoiu-laenuühistu jätkusuutlikkus

Hoiu-laenuühistute üheks kitsaskohaks on Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu poolt loodud SA Hoiuste Tagamise fond, mis küll tegutseb, kuid ei suuda tagada hoiustajate hoiused. Seda kinnitavad hoiu-laenuühistu majandusaasta aruanded, millest nähtub, kui palju on hoiu-laenuühistud SA Hoiuste Tagamise fondi raha paigutanud, juhuks, kui peaks tekkima hoiu-laenuühistu maksejõuetus.

Hoiu-laenuühistute majandusaasta aruannetes pole kirjas, kui palju on hoiu-laenuühistud paigutanud raha just SA Hoiuste Tagamise fondi. Töö koostaja toob välja kõik hoiu-laenuühistute pikaajalised finantsinvesteeringud väärtpaberitesse seisuga 31.12.2013 (vt lisa 6). Pikaajalisi finantsinvesteeringuid ei ole võimalik koheselt rahaks teha, mistõttu maksejõuetuse tekkimisel ei pruugi hoiu-laenuühistu väärtpabereid kohe realiseerida. Investeerimine on tähtajaline investeerimisriskiga raha paigutamine väärtpaberitesse. Investeerimisega võib teenida intressi siis, kui turul läheb hästi, kui mitte, siis intressi ei teenita. Maaelu Edendamise-, Metsa- ja Tartu Hoiu-Laenuühistu on paigutanud enim raha väärtpaberitesse (vt lisa 6).

Hoiu-laenuühistu efektiivsuse analüüsimiseks teostatakse suhtarvude analüüs Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmete majandusnäitajate põhjal. Saadud tulemused võimaldavad teada saada, kas hoiu-laenuühistud on võimelised tagama klientide paigutatud rahaliste vahendite kaitse hoiu-laenuühistu maksejõuetuse korral. Hoiu-laenuühistu efektiivsuse analüüsimisel kasutatakse Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmete 2011.-2013. aasta majandusaasta aruandeid (vt lisa 7). Arvutatakse likviidsuse näitajad: puhaskäibekapital (vt tabel 1), lühiajalise võla kattekordaja (vt tabel 2) ning maksevalmiduse kordaja (vt tabel 3) iga hoiu-laenuühistu kohta kolmel erineval perioodil (2011-2013). Tabelid on koostatud majandusaasta aruande bilansi analüüsi tulemuste alusel (vt lisa 8-10).

Puhaskäibekapital saadakse, kui käibevarast lahutatakse lühiajalised kohustused. Puhaskäibekapitali tulemus on summas, mille võrra käibevarade maksumus ületab lühiajalisi kohustusi. Mida suurem on puhaskäibekapital, seda kõrgem on ettevõtja likviidsus ehk maksevõime. Likviidsel ettevõtjal peab näitaja olema positiivne, negatiivne näitaja annab teada, et lühiajalisi laene on ebaotstarbekalt kasutatud.

Kolme perioodi jooksul on Kehtna-, Kambja-, Saaremaa-, Metsa- ja Eesti Evangeelse Luterlikul Hoiu-Laenuühistul puhaskäibekapitali tulemus positiivne, millest saab järeldada, et hoiu-laenuühistud on maksevõimelised. Kui bilansipäeva seisuga oleks tulnud tagasi maksta lühiajalised kohustused, oleksid eelkirjeldatud hoiu-laenuühistud suutelised seda tegema. Leie Hoiu-Laenuühistul on 2011. aastal tulemus positiivne, kuid järgnevatel aastatel negatiivne, seega oleks Leie Hoiu-Laenuühistu suutnud lühiajalised kohustused katta vaid 2011. aastal. Maaelu Edendamise-, Põlvamaa- ja Tartu Hoiu-Laenuühistu puhaskäibekapitali tulemus on negatiivne, millest nähtub, et lühiajalisi laene on ebaotstarbekalt kasutatud (vt tabel 1).

Tabel 1. Puhaskäibekapital (eurodes) (Autori arvutused lisa 7 alusel)

Hoiu-laenuühistu (edaspidi HLÜ)	2011	2012	2013
Kehtna HLÜ	301 364	361 094	170 780
Kambja HLÜ	293 526	307 037	298 382
Saaremaa HLÜ	262 609	183 052	193 075
Metsa HLÜ	144 707	99 665	97 730
Eesti Evangeelne Luterlik HLÜ	22 047	25 697	23 162
Leie HLÜ	29 541	-33 746	-9 693
Maaelu Edendamise HLÜ	-42 579	- 146 162	-120 579
Põlvamaa HLÜ	-264 918	- 167 452	-288 956
Tartu HLÜ	-516 209	- 742 662	- 1 125 885

Lühiajalise võla kattekordaja saadakse, kui käibevara jagada lühiajaliste kohustustega. Lühiajalise võla kattekordaja näitab, mitu korda käibevara on suurem lühiajalistest kohustustest. Käibevara on likviidne vara, kuna muudetakse rahaks ühe aasta jooksul. Lühiajaliste kohustuste maksmine toimub käibevara arvelt. Kui likviidsus on madal, võib tekkida raskusi lühiajaliste kohustuste tasumisega. Madal likviidsus viitab sellele, et kohustused ületavad käibevara. Tulemustest nähtub, kas ettevõtjal on piisavalt käibevara oma kohustuste likvideerimiseks.

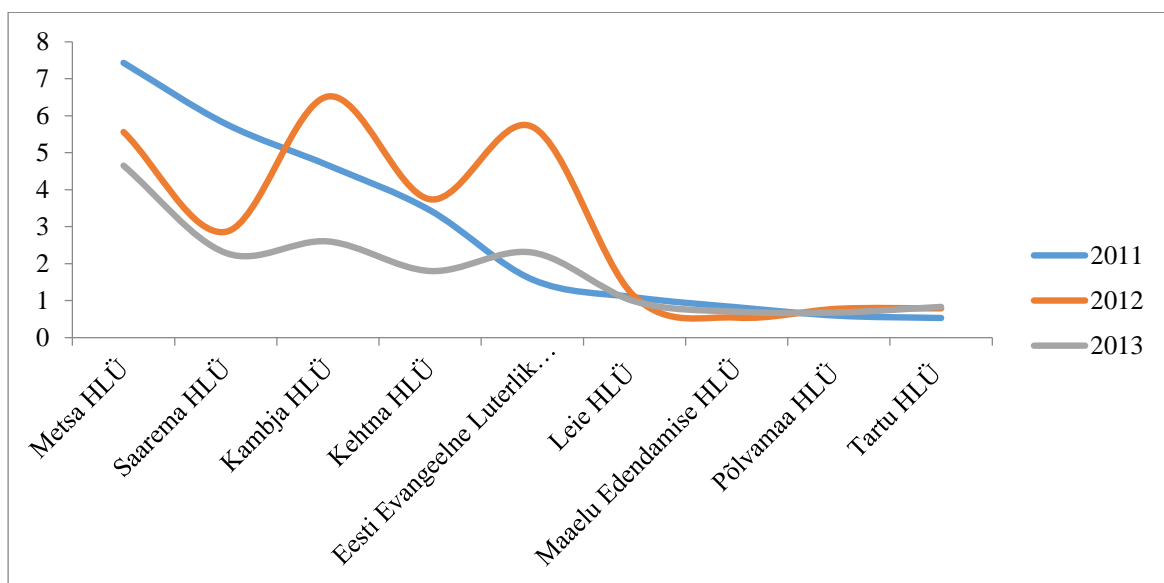
Tabelist 2 nähtub lühiajalise võla kattekordaja tulemus, mille aluseks on võetud üldtunnustatud hindamiskriteeriumid (vt lisa 9). Metsa-, Saaremaa-, Kambja- ja Kehtna Hoiu-Laenuühistul on tulemus suurem kui 1,6, mis viitab heale maksevõimele, nendel hoiu-laenuühistutel ei teki probleeme kohustuste likvideerimisega, kuid samuti tuleb tähelepanu pöörata sellele, et liiga suur lühiajaline võla kattekordaja pole hea, mis viitab sellele, et käibevarasse on liialt investeeritud, mistõttu võib kaotada osa võimalikest tuludest. Eesti Evangeelse Luterliku Hoiu-Laenuühistu tulemus 2011. aastal on 1,57, mis on rahuldav ning järgnevatel aastatel saab tulemust pidada heaks. Leie Hoiu-Laenuühistu tulemus on mitterahuldav ning Maaelu Edendamise-, Põlvamaa- ja Tartu Hoiu-Laenuühistu tulemus nõrk, mis viitab maksevõimetusele (vt tabel 2). Võib tekkida raskusi maksimisega, millest võib edasi kujuneda maksevõimetus.

Tabel 2. Lühiajalise võla kattekordaja (Autori arvutused lisa 7 alusel)

	2011	2012	2013
Hoiu-laenuühistu			
Metsa HLÜ	7,43	5,56	4,65
Saaremaa HLÜ	5,78	2,86	2,29
Kambja HLÜ	4,66	6,52	2,60
Kehtna HLÜ	3,44	3,74	1,80
Eesti Evangeelne Luterlik HLÜ	1,57	5,70	2,30
Leie HLÜ	1,09	1,11	0,98
Maaelu Edendamise HLÜ	0,82	0,54	0,70
Põlvamaa HLÜ	0,59	0,78	0,68
Tartu HLÜ	0,53	0,79	0,83

Kui analüüsi tulemusena saadud näitajate arv on väike, võib tekkida raskusi maksimisega, mis võib viia maksevõimetuseni ning see omakorda pankrotini. Samuti pole liiga suur lühiajalise võla kattekordaja hea, sellest nähtub, et on liialt investeeritud käibevarasse, mistõttu võib kaotada osa võimalikest tuludest.

Lühiajalise võla kattekordaja tulemused erinevad üksteisest aastate lõikes (vt joonis 3). Analüüsitaval perioodil on hoiu-laenuühistute maksevõime rahuldav, lühiajalise võla kattekordaja alusel, kuid analüüsi tulemusi võrreldes aastate lõikes nähtuvad erisused, millest selgub, et aastal 2013 on olnud lühiajalise võla kattekordaja tulemus madalaim, aastate jooksul on maksevõime vähenenud. Kambja-, Kehtna- ja Eesti Evangeelse Luterliku Hoiu-Laenuühistu maksevõime on 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga olnud kõrgem, kuid 2013. aastal langenud. Leie-, Maaelu Edendamise-, Põlvamaa- ja Tartu Hoiu-Laenuühistu lühiajalise võla kattekordaja tulemus on olnud stabiilselt nõrk läbi aastate (vt joonis 3).

Joonis 3. Hoiu-laenuühistu lühiajalise võla kattekordaja tulemus hoiu-laenuühistu lõikes (Autori koostatud tabel 2 andmete põhjal)

Maksevalmiduse kordaja saadakse, jagades raha ja lühiajalised väärtpaberid lühiajaliste kohustustega. Näitab osa kohustustest, mida on ettevõtja valmis koheselt kustutama. Kordaja väärtus varieerub 0,1 – 0,2 piires (Tearu, 2005, lk 20). Maksevalmiduse kordaja näitab, kui palju on ettevõtja suuteline kohe tasuma oma lühiajalistest kohustustest. Kui see tulemus on suurem kui üks, siis see näitab ettevõtte juhtkonnale, et ettevõtte kasutab oma raha ebaefektiivselt. Optimaalne rahaliste vahendite tase suhtes lühiajalistesse kohustustesse on üks. (Tšistjakov, 2000, lk 3)

Analüüsitaval perioodil on maksevalmiduse kordaja tulemus rahuldav (vt tabel 3). Maksevalmiduse kordaja on alla ühe enamusel hoiu-laenuühistutel. Hoiu-laenuühistud, kelle maksevalmiduse kordaja on üle ühe, peaksid raha kasutama efektiivsemalt.

Tabel 3. Maksevalmiduse kordaja (Autori arvutused lisa 7 alusel)

Hoiu-laenuühistu	2011	2012	2013
Saarema HLÜ	1,06	0,50	0,41
Kambja HLÜ	0,74	1,49	0,40
Kehtna HLÜ	0,57	0,70	0,55
Leie HLÜ	0,55	0,33	0,27
Metsa HLÜ	0,52	1,44	2,40
Maaelu Edendamise HLÜ	0,28	0,05	0,16
Eesti Evangeelne Luterlik HLÜ	0,25	1,80	2,14
Põlvamaa HLÜ	0,13	0,19	0,16
Tartu HLÜ	0,09	0,42	0,28

Likviidsete näitajate analüüsist nähtub, et viiel hoiu-laenuühistutel on positiivsed näitajad, millest saab järeldada hoiu-laenuühistute maksevõimet, neil ei teki probleeme kohustuste likvideerimisega, seega nad peaksid raha kasutama efektiivselt.

Hoiuste kogumine näib hoiustajatele olevat enesestmõistetav viis rikkuse kasvatamiseks, aga kui raha paigutatakse investeringute asemel pigem madala tulususega hoiusekontole, jääb raha kogu potentsiaal kasutamata. Need, kes eelistavad raha hoiustada, kalduvad olema ettevaatlikud. Sageli tunnevad nad, et on oma rikkuse kogumiseks näinud vaeva ning ei soovi seda kaotada. Paljude jaoks on rahapuudus suurim hirm, nii paigutatakse oma vahendid kõige kindlamatesse, konservatiivsematesse investeringutesse. Konservatiivsus on rahaasjades mõistlik teatud piirini, kus madala tootlusega hoiustamine ei teeni tulu. Hoiustamise eesmärk on hädaolukordadeks raha koguda ja tagada oma likviidsusvõime. Hoiukonto on turvaline, raha on tagatud nii, et sellest ei kaota midagi. (Scatigna, 2010, lk

80-81) Hoiustamine on kindel viis raha säilitamiseks ja hoidmiseks. Raha paigutamine hoiukontole on kindlam ja turvalisem, kui hoida kogu vaba raha arvelduskontol.

Hoiustamise puhul peab eelkõige otsustama, kui pikaks ajaks ja mis valuutas hoius avada. Arvestada tuleb ennetähtaegselt raha väljavõtmisel intressitulu kaotamisega. See, kui pikaks ajaks raha hoiustada, sõltub sellest, milline on edasine plaan. Kui on kindel, et raha teatud perioodil vaja ei ole, tasub teha hoius võimalikult pikaks ajaks, sest siis on reeglina intress kõrgem. Inflatsioon on kerkinud üle nelja protsendi, nii et raha hoiustades kaotab investor tegelikult raha ostujõus ja pikaajaliselt see kuigi mõistlik investeerimine pole. Hoiustamisel on siis mõtet, kui plaanis on suuremad väljaminekud aasta või kahe pärast. (Roosaare, 2013, lk 133) Hoiustada tasub siis, kui on suuremad väljaminekud paari aasta jooksul. Hoiustamisega pole võimalik suurt tulu teenida, selleks on erinevad investeerimise võimalused, millega suurenevad aga riskid.

Hoiustamine on madalama tulususega kui investeerimine ning inimesed, kes paigutavad oma raha hoiukontole on pigem ettevaatlikumad kui need, kes investeerivad erinevatesse fondidesse, aktsiatesse või väärtpaberitesse. Hoiustamine on konservatiivne, mistõttu inimesed, kes on valinud hoiustamise, on ettevaatlikumad ja tahavad kindlustunnet, et nende raha jääb neile alles nii, et sellest midagi kaotsi ei läheks. Seetõttu vajavad inimesed kindlustunnet hoiustades hoiu-laenuühistus. Kui riigi poolt pole hoiused tagatud, siis peavad hoiustajad tundma, et hoiu-laenuühistus suudavad tagada nende poolt paigutatud raha. Hoiu-laenuühistusse paigutatud raha teenib küll rohkem intressitulu, kuid kui hoiustajal puudub kindlustunne hoiu-laenuühistuse maksevõime suhtes, paigutab ta oma raha pigem krediitiasutusse, kus on teenitav tulu väiksem, kuid hoius tagatud. Hoiustajad, kes on valmis riskima, võivad paigutada oma raha hoiu-laenuühistusse teenimaks suuremat tulu teades, et hoiused pole riiklikult tagatud.

Panga hoiuseriski vähendab oluliselt see, et krediitiasutuse maksejõuetuse korral on hoiustel kindlas osas garantii, kuid krediitiasutustel ja finantseerimisasutustel on omad riskid, milleks on krediidi-, likviidsus- ja intressimäära risk. Krediidirisk on risk, et klient jätab krediidi tagastamata. Selle üheks põhjuseks võib olla kliendi maksejõuetus. Krediidiriski realiseerumisel võib oluliselt väheneda saamata jääv tulu ning halvimal juhul võib nii krediitiasutus kui finantseerimisasutus muutuda maksejõuetuks. Likviidsusrisk tähendab, et pangal või hoiu-laenuühistul võivad tekkida raskused oma kohustuste

täitmisega, mis võib viia maksejõuetuseni. Intressimäära risk seisneb selles, et intressimäära muutudes muutuvad nii varad, kohustused ja omakapitali turuväärtused. (Kõomägi, 2006, lk 225) Nii hoiu-laenuühistutel kui pankadel on omad riskid, mis võivad muuta nad maksejõuetuks, mis viib pankrotini ning tegevuse lõpetamiseni.

Analüüsi tulemustest selgus:

1. Finantseerimisasutustel on krediidi-, likviidsus- ja intressimäära riskid, mis võivad nende riskide tõttu kergesti viia hoiu-laenuühistud maksejõuetuse tasemeni, mis omakorda võib viia pankrotini.
2. Suhtarvude analüüsi tulemus on viiel hoiu-laenuühistul positiivne ning näitajad head, mille tulemusena võib järeldada, et hoiu-laenuühistud on jätkusuutlikud ning maksevõimelised. Leie-, Maaelu Edendamise-, Põlvamaa- ja Tartu Hoiu-Laenuühistu ei ole suhtarvude analüüsi tulemusena maksevõimelised, mistõttu lühiajalisi laene peab otstarbekamalt kasutama. Metsa- ja Eesti Evangeelne Luterlik Hoiu-Laenuühistu on käibevarasse liialt investeeritud, mistõttu võib kaotada osa võimalikest tuludest. Raha peab kasutama efektiivsemalt.
3. Hoiustajad vajavad kindlustunnet, et nende raha jääks alles ning hoiused on tagatud, et midagi sellest ei läheks kaotsi, mistõttu inimesed, kes ei julge riski võtta, hoiustavad pigem krediidasutuses, kus on intress madalam aga hoius tagatud. Hoiustajad, kes tahavad riskida ja teenida suuremat tulu, on valmis selle nimel paigutama oma raha hoiu-laenuühistusse.
4. Hoiustajatele tuleb luua kindlustunne, et hoiustajad teaksid, et nende hoiustatud raha on tagatud. Suurem kindlustunne toob juurde uusi liikmeid ning hoiustajaid, kes usaldavad oma raha hoiu-laenuühistusse. Oluline on, et hoiu-laenuühistud oleksid maksevõimelised ja suudaksid tagada hoiused.

Kokkuvõtvalt saab järeldada, et pikajalistest investeeringutest, kuhu hoiu-laenuühistud on investeerinud, ei suudetaks tagada hoiustajate hoiuseid, kuna sinna paigutatud summad on väikesed. Suhtarvude analüüsi tulemusena saab pidada neid hoiu-laenuühistuid, kelle tulemus oli positiivne ja näitajad head, maksevõimelisteks. Need, kelle tulemus oli negatiivne ja näitajad polnud head, võivad tulevikus muutuda maksevõimetuks, millega võib kaasneda pankrot. Suhtarvude analüüsi tulemus on viiel hoiu-laenuühistul üheksast positiivne.

KOKKUVÕTE

Hoiu-laenuühistud on ühistulised rahaasutused, mis on loodud eesmärgiga pakkuda liikmetele kvaliteetseid finantsteenuseid.

Töö aktuaalsus seisnes selles, et üha enam inimesi on hakanud otsima alternatiive kommertspangandusele. Uudsus seisnes hoiu-laenuühistu maksevõime analüüsimises, mis on vajalik majandusaktiivsuse tagamiseks riigis tervikuna.

Töö probleem seisnes selles, et hoiuste tagamine ei ole üheselt garanteeritud, krediidasutuste hoiused on tagatud tagatisfondi seadusega, mille eesmärgiks on klientide poolt paigutatud rahaliste vahendite kaitse 100 000 euro suuruses summas. Hoiu-laenuühistute hoiustel ei ole õiguslikult tagatud rahaliste vahendite kaitse. Hoiu-laenuühistute hoiuseintressid maksustatakse tulumaksuga.

Töö eesmärgiks oli analüüsida hoiu-laenuühistu jätkusuutlikkust Eesti hoiu-laenuühistute näitel. Eesmärk täideti läbi uurimisülesannete.

Esimeseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade hoiustamisest kommertspangas. Krediidasutused peavad järgima üldtunnustatud põhimõtteid, mis on vajalikud pangandussüsteemi terviklikuks toimimiseks. Pank peab lähtuma Eesti ja Euroopa Liidu õigusaktidest ning kliendi ja panga vahelistest lepingutest, millest üks oluline osa on pangasaladus, mis loob hoiustajale usaldus- ja kindlustunde. Finantsinspektsioon annab krediidasutusele loa tegutsemiseks ning teostab järelevalvet. Krediidasutuse maksejõuetuse korral on hoiustajate poolt paigutatud rahalised vahendid kaitstud.

Teiseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade hoiustamisest analüüsides hoiustamisvõimalusi hoiu-laenuühistus. Hoiu-laenuühistuid saab pidada olemuselt krediidasutusteks, mille peamine ja püsiv tegevus on hoiustamine ja laenamine. Finantsteenuseid, mida hoiu-laenuühistu pakub, saavad kasutada vaid liikmed. Liikmeks astumisel tuleb vastata sätestatud tingimustele ning maksta sisseastumismaks ja minimaalne osamaks, mis erinevad hoiu-laenuühistute lõikes. Hoiu-laenuühistute intressimäärad on kõrgemad kui krediidasutuses, kuid nendelt tuleb maksta hoiustajal

tulumaks. Peab arvestama sellega, et Tagatisfond hoiu-laenuühistute hoiuseid ei taga ja Finantsinspeksioon ühistu tegevust ei kontrolli.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli anda ülevaade jätkusuutlikkuse tagamise võimalustest. Ettevõtte jätkusuutlikkust saab hinnata suhtarvude analüüsiga, mille tulemusena on võimalik teada saada, kas ettevõtja suudab tagada tulevikus klientide vajadused, samuti saavad informatsiooni sellest kõik huvitatud osapooled. Ettevõtja maksevõimet peegeldab lühiajaline maksevõime ehk likviidsuse näitajad.

Neljandaks uurimisülesandeks oli analüüsida hoiu-laenuühistu jätkusuutlikkust. Analüüsi tulemustest selgus, et finantseerimisasutustel on krediidi-, likviidsus- ja intressimäära riskid, mis võivad nende riskide tõttu kergesti viia hoiu-laenuühistud maksejõuetuse tasemeni, mis omakorda võib viia pankrotini. Hoiu-laenuühistute suhtarvude analüüsi tulemus on viiel hoiu-laenuühistul positiivne ning näitajad head, mille tulemusena võib järeldada, et hoiu-laenuühistud on jätkusuutlikud ning maksevõimelised. Oluline on, et hoiu-laenuühistud oleksid maksevõimelised ja suudaksid tagada hoiused. Tuleb luua hoiustajatele kindlustunne, et hoiustajad teaksid, et nende hoiustatud raha on tagatud. Suurem kindlustunne toob juurde uusi liikmeid ning hoiustajaid, kes usaldavad oma raha hoiu-laenuühistusse.

Järgmistel uurijatel soovitatakse analüüsida jätkusuutlikkust hoiu-laenuühistutel, kes ei kuulu Eesti Hoiu-laenuühistu Liitu.

SUMMARY

The title of thesis is „Sustainability of a Savings and Loan Association, Based on the Example of Estonian Savings and Loan Associations”

Savings and loan associations are cooperative financial institutions, created with the purpose of offering quality financial services to their members.

The topicality of current thesis is the tendency that more and more people are seeking alternatives to commercial banking. The novelty of the thesis is analysing the solvency of savings and loan associations that is necessary for assuring economic activity in the country as a whole.

The problem focused on in the current thesis is the issue that deposits are not unambiguously guaranteed. Deposits in credit institutions are guaranteed by the Guarantee Fund Act, its purpose being to protect funds of its customers in the amount of 100 000 euros. The deposits in savings and loan associations do not have legal safeguard of funds. Income tax is charged on interest accrued from deposits in savings and loan associations.

The purpose of the current thesis is to analyse the sustainability of savings and loan associations on the example of Estonian savings and loan associations. The objective was achieved by research goals.

The first research goal was to give an overview of depositing in commercial banks. Credit institutions are obliged to comply with the generally recognised principles necessary for comprehensive functioning of banking system. Banks are obliged to be guided by the legislation of Estonia and of the European Union, and also by the contracts between the customer and the bank. One essential part of the latter is banking secrecy that gives the depositors confidence and security. Financial Supervision Authority gives credit institutions the permission to operate and exercises supervision over them. In case of insolvency by a credit institution, depositors' funds are safeguarded.

The second research goal was to give an overview of depositing in savings and loan associations. In essence, savings and loan associations can be considered as credit institutions, their principal and constant activity being depositing and lending. Financial services provided by savings and loan associations are only eligible for their members. Upon becoming a member, one needs to comply with the requirements provided, and pay the joining fee and minimal contribution that varies depending on the savings and loan association. Interest rates of savings and loan associations are higher than of credit institutions. However, the depositors are bound to pay income tax on the interest rate. One needs to take into consideration that the Guarantee Fund does not guarantee the deposits in savings and loan associations and Financial Supervision Authority does not exercise supervision over operations of the associations.

The third research goal was to give an overview of opportunities to guarantee sustainability of an undertaking. This can be evaluated with an analysis of ratios, result being the possibility to know whether an undertaking is able to fulfil its customers' needs in the future. Additionally, all counterparties interested are eligible to receive the respective information. Short-term solvency - that is liquidity indicators - reflects the solvency of an undertaking.

The fourth research goal was to analyse sustainability of savings and loan associations. The results of the analysis showed that financial institutions have risks in credit rate, liquidity rate and in interest rate. These risk factors can strongly affect savings and loan associations to the effect of insolvency and that in turn can lead into bankruptcy. On the basis of the analysis of savings and loan associations' ratios, five savings and loan associations out of nine have scored positively and the indicators are good. Therefore, it can be concluded that savings and loan associations are sustainable and solvent. It is important for savings and loan associations to be solvent and guarantee deposits, as the depositors need to be given the confidence that their funds are secure. Greater confidence brings new members and depositors who trust savings and loan associations with their funds.

The author of this study suggests that the research can be continued by analysing sustainability of the savings and loan associations that are not members of the Estonian Union of Savings and Loan Associations.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

1. Alver, J & Reinberg, L., 2002. Juhtimisarvestus. Tallinna Raamatutrükikoda.
2. Alver, L & Alver, J., 2009. Finantsarvestus. Tallinna Raamatutrükikoda.
3. Asser, T. 2001. Legal aspects of regulatory treatment of banks in distress. Washington, D. C.: International Monetary Fund.
4. Bigbank, kuupäev puudub. Intressimäärad. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.bigbank.ee/et/erakliendile/hoiused/intressimaarad> [Kasutatud 15. 12. 2014].
5. DNB Pank, 2014. Hoiuste intressimäärad. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.dnb.ee/hoiuseintressid> [Kasutatud 15. 12. 2014].
6. Eesti Hoiu-laenuühistu Liit, 2014a. HLÜL liikmed. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.hoiu-laenu.ee/hlu-liit/hlu-liikmed/> [Kasutatud 15. 12. 2014].
7. Eesti Hoiu-laenuühistu Liit, 2014b. Ühistu asutamine. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.hoiu-laenu.ee/kasulik-info/uhistu-asutamine/> [Kasutatud 16. 01. 2015].
8. Eesti Pangaliit, 2011. Hea pangandustava. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.pangaliit.ee/et/oigusaktid/hea-pangandustava> [Kasutatud 09. 11. 2014].
9. Eesti Pank, 2014. Finantsstabiilsuse ülevaade 2/2014, lk 36. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.eestipank.ee/publikatsioon/finantsstabiilsuse-ulevaade/2014/finantsstabiilsuse-ulevaade-22014> [Kasutatud 15. 12. 2014].
10. Finantsinspektsioon, 2010a. Turuosaliste nimekirjad. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.fi.ee/index.php?id=287> [Kasutatud 15. 01. 2015].
11. Finantsinspektsioon, 2010b. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.fi.ee/?id=2941> [Kasutatud 09. 11. 2014].
12. Finantsinspektsiooni seadus (2014).
13. Goode, R. 2002. Principles of corporate insolvency law. London: Sweet & Maxwell.
14. Hara, T. 2008. Quantitative Tourism Industry Analysis – Introduction to input-output, social accounting matrix modeling and tourism satellite accounts. London: Elsevier/Buterworth-Heineman.
15. Healy, M. 2008. Security Without the Deposit Sure Deposit Offers Alternative to Tradition. Bay State apartment owner, 4, 10-11. Leitav: EBSCOhost web andmebaasist. [16. 01. 2015].
16. Hoiu- laenuühistu seadus (2010).

17. Ivanova, N. 1998. Pangandusettevõtlus. Tartu Ülikooli kirjastus.
18. Jagels, M.G & Coltman, M.M. 2004. Hospitality Management Accounting 8th editon. New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
19. Jegorov, S. 2008. Krediidiasutuse maksejõuetuse erisused: regulatiivse maksejõuetuse kontseptsioon. Juridica nr 6, lk 425- 436.
20. Kallion, M. 2011. Pangandusõigus. Kivinurme MTÜ Kirjastus.
21. Kambja Hoiu-laenuühistu, kuupäev puudub. Ettevõttest. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.hly.ee/ettevottest.html> [Kasutatud 15. 12. 2014].
22. Kivistik, L. 2010. Ettevõtte jätkusuutlikkus ohud ja võimalused. Publitseerimata õppematerjal.
23. Kodasma, V. 2006. Raamatupidamine I. Sisekaitseakadeemia Kirjastus.
24. Krediidiasutuse seadus (2014).
25. Krediidipank, kuupäev puudub. Intressid. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.krediidipank.ee/interest-rates/index.html> [Kasutatud 15. 12. 2014].
26. Kõomägi, M. 2006. Ärirahandus. Tartu Ülikooli kirjastus.
27. Laaneväli, K. 28.05.2012. EMÜ Raamatukogu digitaakarhiiv. Eesti hoiu-laenuühistute arengut takistavad tegurid. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://dspace.emu.ee/handle/10492/271> [Kasutatud 27. 12. 2014].
28. Leetsar, J. 2001. Ühistegevuse alused ja põhimõtted XXI sajandiks. OÜ Infotrükk.
29. Leetsar, J. 2012. Maamajanduslik ühistegevus. OÜ Greif trükikoda.
30. Lenk, H. 2010. 10 aastat ühistegevust. Trükikoda OÜ Vali Press.
31. LHV Pank, 2014. Hoiused. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.lhv.ee/pangateenused/hoiused/> [Kasutatud 15. 12. 2014].
32. Linnaks, E. 1994. Ettevõtte raamatupidamine. Kirjastus Külüm.
33. Mallene, Ü. 2014. Jaan Tõnisson ja ühistegevus Eestis. Kirjastus Se & JS.
34. Mark, M & Raa, R & Siibak, K & Tupits, A., 2003. Eesti pangandusõiguse alused. Kirjastus Juura
35. Mereste, U. 2003. Majandusleksikon I–II (Toim. Ü. Mallene). Tallinn Eesti Entsüklopeediakirjastus.
36. Metsa Hoiu-Laenuühistu, 2009. Hoiused. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.metsaraha.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=2 [Kasutatud 15. 12. 2014].
37. Miettinen, A & Rikkinen, L & Teder, J., 2008. Ettevõtlus II äriideest, äriplaanist, ettevõtte rajamisest ja kasvust. Kirjastus Külüm

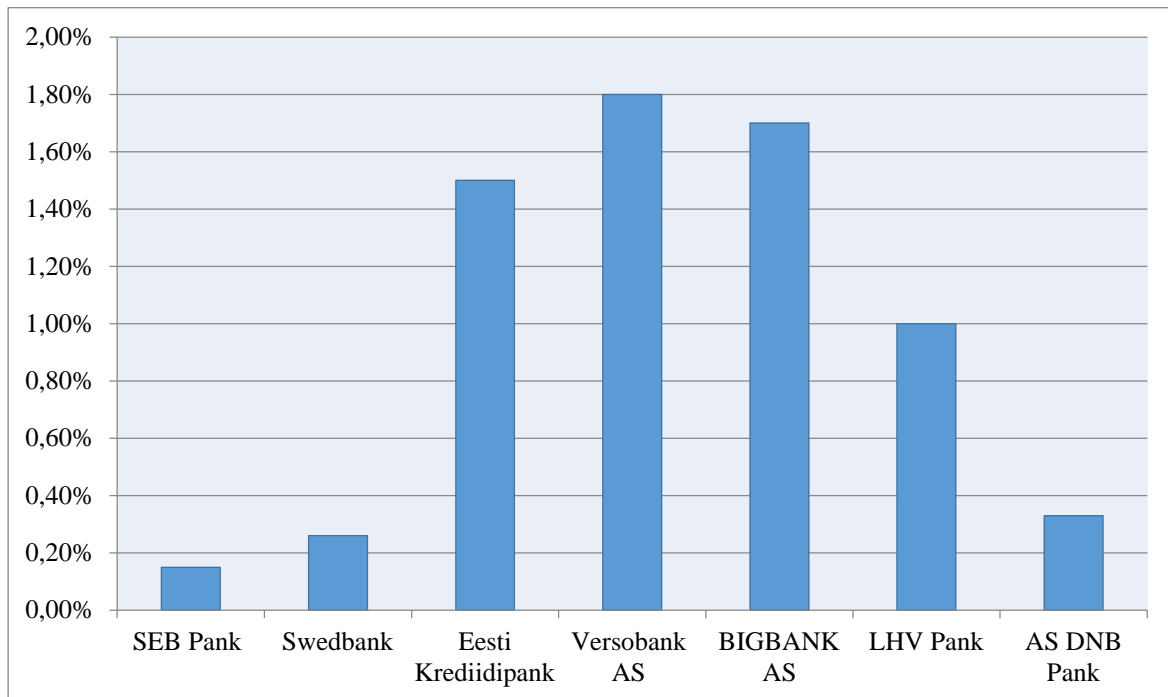
38. Otsus, C.M., 2010. Väikeettevõtte raamatupidamine (Toim. M.E, Tirkkonen). AS Äripäev.
39. Pankrotiseadus, (2014).
40. Peterson, M. 2000. Finantsanalüüs. Kirjastus Külim.
41. Peterson, P.P & Fabozzi F.J. 2006. Analysis of financial statements. New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
42. Põlvamaa Hoiu-Laenuühistu, kuupäev puudub. Hoiused. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://hoius.ee/teenused/hoiused/>[Kasutatud 15. 12. 2014].
43. Raa, R. 2001. Sissejuhatus pangandusõigusesse. Juridica III, lk 151.
44. Raamatupidamise seadus (2014).
45. Rahapesu ja terrorismi tõkestamise seadus (2014).
46. Raudsepp, V. 1999. Ettevõtte rahandus. Kirjastus Külim.
47. Registrate ja Infosüsteemide Keskus, 2015a. Majandusaasta aruande ning põhikirja päring. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ariregister.rik.ee/lihtparing.py> [Kasutatud 24. 01. 2015].
48. Registrate ja Infosüsteemide Keskus, 2015b. Ettevõtja otsing. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ariregister.rik.ee/lihtparing.py> [Kasutatud 05. 04. 2015].
49. Roos, A & Nurmet, M & Sander P & Ivanova, N., 2012. Finantsturud ja – institutsioonid. Tartu Ülikooli kirjastus
50. Roos, D. 2011. Ettevõtte finantsnäitajate analüüs. Raamatupidamisuudised, nr 6 (133).
51. Roosaare, J. 2013. Rikkaks saamise õpik. Tallinna Raamatutrükikoda.
52. Ross, S & Westerfield, R & Jordan, D. B., 2006. Fundamentals of corporate finance. New York, Published by McGraw-Hill/Irwin.
53. Rünkla, J. 2003. Ärianalüüs. Kirjastus Külim.
54. Saaremaa Hoiu-Laenuühistu, kuupäev puudub. Hoiustamine. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.saartehoius.ee/hoiused-2/> [Kasutatud 15. 12. 2014].
55. Scatigna, L. 2010. Finantsdoktor. Raamatus “Kuidas ravida rahaprobleeme ja tugevdada rahalist tervist” (Toim. E. Odres). AS Äripäev.
56. SEB Pank, kuupäev puudub. Tähtajaline hoius. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.seb.ee/kogumine-ja-investeering/hoiused/tahtajaline-hoius> [Kasutatud 15. 12. 2014].
57. Swedbank, kuupäev puudub. Tähtajaline hoius.[Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.swedbank.ee/private/investor/deposits/my> [Kasutatud 15. 12. 2014].

58. Zirnask, V. 2011. Finantsaubits. Kirjastus Printon.
59. Zirnask, V., Liikane, K. 1996. Raha, pangad ja finantsturud II osa. Tallinn.
60. Tagatisfondi seadus (2014).
61. Tammert, P. 2011. Majanduse alused. Publitseerimata õppematerjal
62. Tartu Hoiu-Laenuühistu, 2014a. Hoiused. [Võrgumaterjal] Leitav:
<http://www.yhistupank.ee/erakliendile/hoiused> [Kasutatud 26. 12. 2014].
63. Tartu Hoiu-Laenuühistu, 2014b. Sofihoius. [Võrgumaterjal] Leitav:
<http://www.yhistupank.ee/erakliendile/hoiused/sofi-hoiusuus> välja otsitud [Kasutatud 26. 12. 2014].
64. Tartu Hoiu-Laenuühistu, 2014c. Tähtajaline hoius. [Võrgumaterjal] Leitav:
<http://www.yhistupank.ee/erakliendile/hoiused/tahtajaline-hoius> [Kasutatud 15. 12. 2014].
65. Teearu, A. 2005. Ettevõtte finantsjuhtimine. Kirjastus Pegasus.
66. Tibar, I. 2007. Rahapesu kujunemisloost ja olemusest. *Juridica VIII*, lk 578.
67. Tšistjakov, S. 2000. Ettevõtte finantsjuhtimine. Finantsjuhtimine ja – analüüs juhtidele, pearaamatupidajatele ja audiitoritele. Tallinn.
68. Tulumaksuseadus (2014).
69. Walsh, C. 2008. Key Management Ratios: The 10+ Ratios Every Manager Needs to Know. Harlow: Pearson Education.
70. Versobank, kuupäev puudub. Tähtajaline hoius. [Võrgumaterjal] Leitav:
<http://www.versobank.com/time-deposit-tools/> [Kasutatud 15. 12. 2014].
71. Villems, T. 2008. Majandusaasta aruande koostamine. Pandekt OÜ.

LISA 1. Krediidiasutuste tähtajalise hoise intressimäärad

Krediidiasutuste tähtajalise hoise intressimäärade erisused (protsentides) (SEB Pank, kuupäev puudub, Swedbank, kuupäev puudub, Krediidipank, kuupäev puudub, Versobank, kuupäev puudub, BIGBANK, kuupäev puudub, LHV Pank, 2014, DNB Pank, 2014, autori koostatud)

LISA 2. Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmed

Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmed (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015b, autori koostatud elektroonilise andmebaasi alusel)

Hoiu-laenuühistu	Registrikood	Esmakande aeg	Aadress	Osakapital nimiväärtuses
Eesti Evangeelne Luterlik HLÜ	10806460	28.09.2001	Kiriku plats 3, Tallinna linn, Harju maakond, 10130	32 428.77 EUR
Kambja HLÜ	10320674	19.11.1997	Kambja alevik, Kambja vald, Tartu maakond, 62001	190 196.00 EUR
Kehtna HLÜ	10407990	17.03.1998	Pargi 3, Kehtna alevik, Kehtna vald, Rapla maakond, 79001	465 497.00 EUR
Leie HLÜ	10070303	07.08.1996	Leie küla, Kolga-Jaani vald, Viljandi maakond, 70303	53 904.23 EUR
Maaelu Edendamise HLÜ	10575428	10.09.1999	Kase 1, Järva-Jaani alev, Järva-Jaani vald, Järva maakond, 73301	200 000.00 EUR
Metsa HLÜ	11585759	06.03.2009	Tallinna mnt 4, Risti vald, Lääne maakond, 90901	32 914.50 EUR
Põlvamaa HLÜ	10695368	12.10.2000	Kesk 12, Põlva linn, Põlva maakond, 63307	128 000.00 EUR
Saaremaa HLÜ	10624463	17.12.1999	Tallinna 27, Kuressaare linn, Saare maakond, 93811	110 930.00 EUR
Tartu HLÜ	11319532	28.12.2006	Raekoja plats 20, Tartu linn, Tartu maakond, 51004	550 000.00 EUR

LISA 3. Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmete põhikirjast väljavõtted

Eesti Hoiu-laenuühistu Liidu liikmete põhikirjast (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud elektroonilise andmebaasi alusel) sisseastumismaksu ja osamaksu väljavõtted

EESTI EVANGEELSE LUTERLIKU HOIU-LAENUÜHISTU PÕHIKIRI

3. Hoiu-laenuühistu liikmeks astumine

3.2 Hoiu-laenuühistu (edaspidi hlü) liikmeks astuja võetakse kirjaliku avalduse alusel ühistu liikmeks juhatuse otsusega, otsuse tegemise päevast alates.

3.3. HLÜ liikmeks astuja tasub sisseastumismaksu suuruses 10 eurot.

4. Liikme osamaks

4.2 Füüsiliste isikute, juriidiliste isikute ja mittetulunduslike ühingute osamaksu alammääraksalates 19.06.2012 on 50 eurot. Liige võib soovi korral juhatuse otsuse alusel oma osamaksusuurendada ja vähendada kuni miinimumini juhul, kui seda lubab HLÜ majanduslik olukord.

KAMBJA HOIU-LAENUÜHISTU PÕHIKIRI

3. HLÜ liikmeks astumine

3.6 HLÜ liikmeks astuja tasub sisseastumismaksu suuruses

3.6.1 füüsiline isik – 6 eurot.

3.6.2 juriidiline isik – 10 eurot.

16. Ühistu vara ja selle tekkimine

16.6 Füüsiliste isikute ja mittetulunduslike ühingute osamaksu alammääraks on 32 eurot ja juriidilistele isikutele osamaksu alamääraks on 64 eurot.

KEHTNA HOIU-LAENUÜHISTU PÕHIKIRI

16. Ühistu vara ja selle tekkimine

16.5 Liikmeks astuja peab tasuma sisseastumismaksu ja osamaksu. Sisseastumismaks on füüsilistel isikutel 10 eurot ja juriidilistele isikutele 20 eurot. Osamaksu minimaalne suurus on füüsilistel isikutel 40 eurot ja juriidilistele isikutele 400 eurot.

LEIE HOIU-LAENUÜHISTU PÕHIKIRI

3. HLÜ liikmed, nende õigused, kohustused ja vastutus

3.1 HLÜ liikmeks vastuvõtmine

3.1.1. Iga HLÜ liikmeks astuja tasub sisseastumismaksu vähemalt 6 eurot 30 päeva jooksul vastuvõtmisotsuse tegemise päevast.

5. Liikme osamaks

5.1 HLÜ liikme osamaksu suurus füüsilisele isikule ja mittetulundusühingutele on vähemalt 30 eurot, teistele juriidilistele isikutele vähemalt 60 eurot.

MAAELU-EDENDAMISE HOIU-LAENUÜHISTU PÕHIKIRI

2. Osakapital ja osad

2.2 Osamaksu suurus füüsilisel isikul, mittetulundusühingul ja fondil on vähemalt 60€ , juriidilisel isikul vähemalt 600€. Liikme osamaks tasutakse rahas. Rahalised sissemaksed tuleb tasuda ühistu pangaarvele. Sisseastumismaksu suurus füüsilistel isikutel, mittetulundusühingutel ja fondidel on 6€ , juriidilistel isikutel 60€.

METSA HOIU-LAENUÜHISTU PÕHIKIRI

2. Ühistu liikmed

2.3 Ühistu liikmeks astumisel tuleb tasuda sisseastumismaks füüsilisel isikul 32 eurot ja juriidilisel isikul 64 eurot ning osamaks.

2.4 Osamaksu alammääraks füüsilisel isikul 319 eurot ja juriidilisel isikul 639 eurot.

PÕLVAMAA HOIU-LAENUÜHISTU PÕHIKIRI

2. Ühistu liikmed

2.3 Ühistu liikmeks astumisel tuleb tasuda sisseastumismaks füüsilisel isikul 6 eurot ja juriidilisel isikul 32 eurot ning osamaks.

2.4 Osamaksu alammääraks füüsilisel isikul 32 eurot ja juriidilisel isikul 64 eurot.

SAAREMAA HOIU-LAENUÜHISTU PÕHIKIRI

3. HLÜ liikmed, nende õigused, kohustused ja vastutus

3.1 HLÜ liikmeks vastuvõtmine

3.1.1. Iga HLÜ liikmeks astuja tasub sisseastumismaksu vähemalt 15 eurot 30 kalendripäeva jooksul arvates vastuvõtmisotsuse tegemise päevast.

5. Liikme osamaks

5.1 HLÜ liikme minimaalse osamaksu suurus füüsilisele isikule, mittetulundusühingule ja juriidilisele isikule on 30 eurot.

TARTU HOIU-LAENUÜHISTU PÕHIKIRI

3. Vara

3.4 Liikmeks astuja peab tasuma sisseastumismaksu ja osamaksu. Sisseastumismaks on 10 eurot. Osamaksu minimaalne suurus on füüsilistele isikutele 35 eurot ja juriidilistele isikutele 50 eurot.

LISA 4. Hoiu-laenuühistu liikmete arv

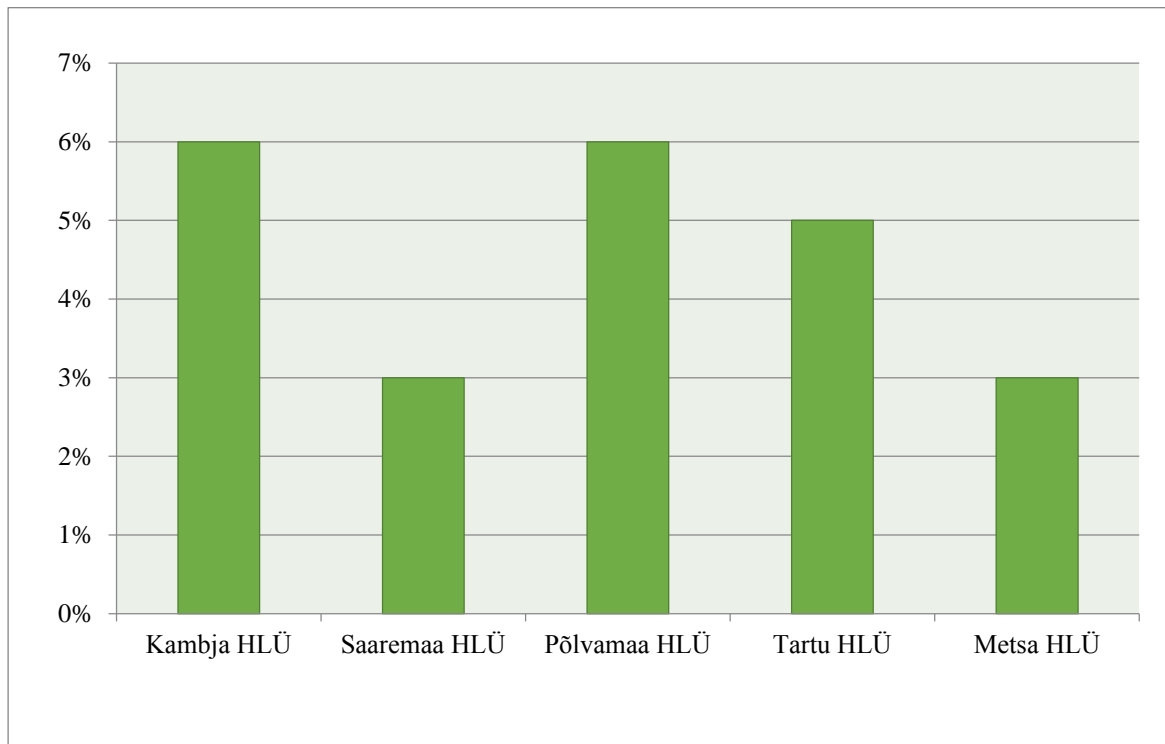
Hoiu-laenuühistute tegevusaruannete alusel liikmete arv seisuga 31.12.2013 (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud elektroonilise andmebaasi alusel)

Hoiu-laenuühistu	Füüsilised isikud	Juriidilised isikud	Liikmete arv kokku
Eesti Evangeelne Luterlik HLÜ	26	13	39
Kambja HLÜ	652	16	668
Kehtna HLÜ			262
Leie HLÜ			515
Maaelu Edendamise HLÜ	105	39	144
Metsa HLÜ	31	19	50
Põlvamaa HLÜ			754
Saaremaa HLÜ	133	30	163
Tartu HLÜ			1107

Kehtna-, Leie-, Põlvamaa- ja Tartu Hoiu-Laenuühistu tegevusaruandes ei ole eraldi välja toodud füüsiliste ja juriidiliste isikute liikmete arvu, seega kõikide liikmete arv on toodud välja lahtris liikmete arv kokku.

LISA 5. Hoiu-laenuühistute tähtajalise hoise intressimäärad

Hoiu-laenuühistute tähtajalise hoise intressimäärade erisused (protsentides) (Kambja Hoiu-Laenuühistu, kuupäev puudub, Saaremaa Hoiu-Laenuühistu, kuupäev puudub, Põlvamaa Hoiu-Laenuühistu, kuupäev puudub, Tartu Hoiu-Laenuühistu 2014c, Metsa Hoiu-Laenuühistu, 2009, autori koostatud)

LISA 6. Hoiu-laenuühistute pikaajalised finantsinvesteeringud

Hoiu-laenuühistute pikaajalised finantsinvesteeringud väärtpaberitesse (eurodes)
31.12.2013 seisuga (Autori koostatud järgneva lisa alusel)

Hoiu-laenuühistu	Pikaajalised finantsinvesteeringud – väärtpaberitesse (eurodes) seis 31.12.2013
Maaelu Edendamise HLÜ	100 030,00
Metsa HLÜ	92 607,00
Tartu HLÜ	48 542,00
Eesti Evangeelne Luterlik HLÜ	9 600,00
Kehtna HLÜ	2 786,00
Põlvamaa HLÜ	1 320,00
Kambja HLÜ	1 254,00
Saaremaa HLÜ	1 050,00
Leie HLÜ	1 000,00

LISA 7. Hoiu-laenuühistu 2011.-2013. aasta bilanss

Eesti Evangeelne Luterlik Hoiu-Laenuühistu (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud elektroonilise andmebaasi andmete alusel)

Bilanss (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Varad			
Käibevara			
Raha	38 404	9 837	9 585
Nõuded ja ettemaksud	2 672	21 321	51 196
Kokku käibevara	41 076	31 158	60 781
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	9 600	9 600	9 587
Nõuded ja ettemaksud	3 237	2 794	4 116
Kokku põhivara	12 837	12 394	13 703
Kokku varad	53 913	43 552	74 484
Kohustused ja omakapital			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	17 800	5 178	38 218
Võlad ja ettemaksud	114	283	516
Kokku lühiajalised kohustused	17 914	5 461	38 734
Kokku kohustused	17 914	5 461	38 734
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	28 977	32 429	32 429
Registreerimata osakapital	4 003	2 201	725
Kohustuslik reservkapital	2 358	1 493	0
Muud reservid	1 103	1 103	1 103
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	0	0	843
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-442	865	650
Kokku omakapital	35 999	38 091	35 750
Kokku kohustused ja omakapital	53 913	43 552	74 484

Lisa 7 jätk

Kambja Hoiu-Laenuühistu (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud elektroonilise andmebaasi andmete alusel)

Bilanss (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Varad			
Käibevara			
Raha	74 453	82 869	59 415
Nõuded ja ettemaksed	411 251	279 753	314 257
Kokku käibevara	485 704	362 622	373 672
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	1 254	1 254	254
Nõuded ja ettemaksed	638 171	688 425	648 094
Kinnisvarainvesteeringud	74 200	74 200	0
Materiaalne põhivara	1 915	1 553	1 759
Kokku põhivara	715 540	765 432	650 107
Kokku varad	1 201 244	1 128 054	1 023 779
Kohustused ja omakapital			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	25 071	36 878	36 878
Võlad ja ettemaksed	162 251	18 707	43 268
Kokku lühiajalised kohustused	187 322	55 585	80 146
Pikaajalised kohustused			
Laenukohustused	372 081	447 329	483 209
Võlad ja ettemaksed	290 742	300 513	150 035
Kokku pikaajalised kohustused	662 823	747 842	633 244
Kokku kohustused	850 145	803 427	713 390
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	190 196	190 196	190 196
Registreerimata osakapital	41 719	9 841	9 276
Kohustuslik reservkapital	58 676	55 966	53 570
Muud reservid	31 173	30 584	23 395
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	18 576	25 352	23 200
Aruandeaasta kasum (kahjum)	10 759	12 688	10 752
Kokku omakapital	351 099	324 627	310 389
Kokku kohustused ja omakapital	1 201 244	1 128 054	1 023 779

Lisa 7 jätk

Kehtna Hoiu-Laenuühistu (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud elektroonilise andmebaasi andmete alusel)

Bilanss (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Varad			
Käibevara			
Raha	116 935	92 492	70 413
Nõuded ja ettemaksed	265 877	328 677	347 912
Varud	671	0	6 391
Kokku käibevara	383 483	421 169	424 716
Põhivara			
Investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse	11 018	11 018	0
Finantsinvesteeringud	2 786	2 742	13 229
Nõuded ja ettemaksed	342 204	292 213	380 886
Kinnisvarainvesteeringud	71 655	71 655	0
Materiaalne põhivara	105 138	110 169	115 364
Immateriaalne põhivara	0	0	974
Kokku põhivara	532 801	487 797	510 453
Kokku varad	916 284	908 966	935 169
Kohustused ja omakapital			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	30 678	36 478	37 877
Võlad ja ettemaksed	182 025	95 252	85 475
Kokku lühiajalised kohustused	212 703	131 730	123 352
Pikaajalised kohustused			
Laenukohustused	211 455	266 785	303 263
Kokku pikaajalised kohustused	211 455	266 785	303 263
Kokku kohustused	424 158	398 515	426 615
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	460 888	438 924	75 471
Registreerimata osakapital	0	0	149 114
Oma osad	-35 139	-11 150	0
Kohustuslik reservkapital	60 443	57 833	56 646
Muud reservid	0	0	51 129
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	1 104	11 797	170 256
Aruandeaasta kasum (kahjum)	4 830	13 047	5 938
Kokku omakapital	492 126	510 451	508 554
Kokku kohustused ja omakapital	916 284	908 966	935 169

Lisa 7 jätk

Leie Hoiu-Laenuühistu (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud elektroonilise andmebaasi andmete alusel)

Bilanss (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Käibevara			
Raha	111 037	103 929	173 794
Nõuded ja ettemaksud	286 688	244 338	173 841
Kokku käibevara	397 725	348 267	347 635
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	1 000	1 000	0
Nõuded ja ettemaksud	337 580	294 583	300 979
Materiaalne põhivara	35 102	28 759	27 026
Immateriaalne põhivara	1 742	2 142	2 542
Kokku põhivara	375 424	326 484	330 547
Kokku varad	773 149	674 751	678 182
Kohustused ja omakapital			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	6 000	6 000	8 000
Võlad ja ettemaksud	401 418	308 521	310 094
Kokku lühiajalised kohustused	407 418	314 521	318 094
Pikaajalised kohustused			
Laenukohustused	225 679	231 679	237 679
Kokku pikaajalised kohustused	225 679	231 679	237 679
Kokku kohustused	633 097	546 200	555 773
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	53 904	53 904	53 904
Registreerimata osakapital	40 986	36 825	33 717
Kohustuslik reservkapital	15 980	12 557	9 688
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	18 419	18 419	19 363
Aruandeaasta kasum (kahjum)	10 763	6 846	5 737
Kokku omakapital	140 052	128 551	122 409
Kokku kohustused ja omakapital	773 149	674 751	678 182

Lisa 7 jätk

Maaelu Edendamise Hoiu-Laenuühistu (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud elektroonilise andmebaasi andmete alusel)

Bilanss (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Varad			
Käibevara			
Raha	65 594	15 670	64 032
Nõuded ja ettemaksed	220 066	152 520	125 817
Kokku käibevara	285 660	168 190	189 849
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	100 033	99 633	99 604
Nõuded ja ettemaksed	643 514	632 884	537 342
Materiaalne põhivara	8 853	10 663	11 094
Kokku põhivara	752 400	743 180	648 040
Kokku varad	1 038 060	911 370	837 889
Kohustused ja omakapital			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	393 320	307 487	225 457
Võlad ja ettemaksed	12 919	6 865	6 971
Kokku lühiajalised kohustused	406 239	314 352	232 428
Pikaajalised kohustused			
Laenukohustused	304 239	259 959	277 577
Kokku pikaajalised kohustused	304 239	259 959	277 577
Kokku kohustused	710 478	574 311	510 005
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	200 000	200 000	200 000
Registreerimata osakapital	30 341	42 335	33 440
Kohustuslik reservkapital	6 560	6 560	6 522
Muud reservid	43 819	43 405	43 003
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	44 759	44 881	44 159
Aruandeaasta kasum (kahjum)	2 103	-122	760
Kokku omakapital	327 582	337 059	327 884
Kokku kohustused ja omakapital	1 038 060	911 370	837 889

Lisa 7 jätk

Metsa Hoiu-Laenuühistu (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud elektroonilise andmebaasi andmete alusel)

Bilanss (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Varad			
Käibevara			
Raha	64 271	31 422	11 687
Nõuded ja ettemaksed	60 214	90 081	155 522
Kokku käibevara	124 485	121 503	167 209
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	92 607	103 259	102 259
Nõuded ja ettemaksed	39 788	57 404	28 218
Kokku põhivara	132 395	160 663	130 477
Kokku varad	256 880	282 166	297 686
Kohustused ja omakapital			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	21 304	21 304	21 304
Võlad ja ettemaksed	5 451	534	1 198
Kokku lühiajalised kohustused	26 755	21 838	22 502
Pikaajalised kohustused			
Laenukohustused	108 295	129 598	150 902
Kokku pikaajalised kohustused	108 295	129 598	150 902
Kokku kohustused	135 050	151 436	173 404
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	32 914	32 914	32 914
Registreerimata osakapital	76 458	75 775	77 651
Kohustuslik reservkapital	3 870	2 211	1 935
Muu omakapital	2 685	2 685	2 653
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	8 966	8 853	7 749
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-3 063	8 292	1 380
Kokku omakapital	121 830	130 730	124 282
Kokku kohustused ja omakapital	256 880	282 166	297 686

Lisa 7 jätk

Põlvamaa Hoiu-Laenuühistu (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud elektroonilise andmebaasi andmete alusel)

Bilanss (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Varad			
Käibevara			
Raha	140 039	142 796	85 724
Nõuded ja ettemaksed	465 259	450 673	302 585
Kokku käibevara	605 298	593 469	388 309
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	1 320	1 320	320
Nõuded ja ettemaksed	1 085 229	765 983	870 498
Materiaalne põhivara	1 867	2 233	3 562
Kokku põhivara	1 088 416	769 536	874 380
Kokku varad	1 693 714	1 363 005	1 262 689
Kohustused ja omakapital			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	24 000	24 000	25 399
Võlad ja ettemaksed	870 254	736 921	627 828
Kokku lühiajalised kohustused	894 254	760 921	653 227
Pikaajalised kohustused			
Laenukohustused	354 372	378 372	402 372
Võlad ja ettemaksed	190 000	0	0
Kokku pikaajalised kohustused	544 372	378 372	402 372
Kokku kohustused	1 438 626	1 139 293	1 055 599
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	128 000	128 000	128 000
Registreerimata osakapital	65 530	54 157	49 448
Kohustuslik reservkapital	12 383	10 000	8 564
Muud reservid	29 172	19 642	13 869
Eelmiste perioodide jaotamata kasum(kahjum)	0	0	28
Aruandeaasta kasum (kahjum)	20 003	11 913	7 181
Kokku omakapital	255 088	223 712	207 090
Kokku kohustused ja omakapital	1 693 714	1 363 005	1 262 689

Lisa 7 jätk

Saaremaa Hoiu-Laenuühistu (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud elektroonilise andmebaasi andmete alusel)

Bilanss (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Varad			
Käibevara			
Raha	60 836	49 007	58 617
Nõuded ja ettemaksed	281 639	232 555	258 909
Kokku käibevara	342 475	281 562	317 526
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	1 050	1 050	0
Nõuded ja ettemaksed	53 468	93 500	112 680
Materiaalne põhivara	867	592	790
Kokku põhivara	55 385	95 142	113 470
Kokku varad	397 860	376 704	430 996
Kohustused ja omakapital			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	37 916	37 916	26 677
Võlad ja ettemaksed	111 484	60 594	28 240
Kokku lühiajalised kohustused	149 400	98 510	54 917
Pikaajalised kohustused			
Laenukohustused	109 969	147 885	186 422
Kokku pikaajalised kohustused	109 969	147 885	186 422
Kokku kohustused	259 369	246 395	241 339
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	110 930	110 930	110 930
Registreerimata osakapital	-17 118	-14 845	582
Oma osad	0	0	-8 776
Kohustuslik reservkapital	32 240	32 240	30 169
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	1 984	36 366	46 400
Aruandeaasta kasum (kahjum)	10 455	-34 382	10 352
Kokku omakapital	138 491	130 309	189 657
Kokku kohustused ja omakapital	397 860	376 704	430 996

Lisa 7 jätk

Tartu Hoiu-Laenuühistu (Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2015a, autori koostatud elektroonilise andmebaasi andmete alusel)

Bilanss (eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Varad			
Käibevara			
Raha	2 243 645	1 423 132	95 598
Finantsinvesteeringud	3 458	3 118	2 423
Nõuded ja ettemaksud	3 365 633	647 787	384 032
Varud	967 886	506 100	88 200
Müügioteel põhivara	0	133 958	20 429
Kokku käibevara	6 580 622	2 714 095	590 682
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	48 542	148 520	166 071
Nõuded ja ettemaksud	1 695 105	926 945	665 770
Kinnisvarainvesteeringud	115 202	0	0
Materiaalne põhivara	12 582	0	0
Immateriaalne põhivara	251 889	46 520	2 850
Kokku põhivara	2 123 320	1 121 985	834 691
Kokku varad	8 703 942	3 836 080	1 425 373
Kohustused ja omakapital			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	28 114	28 114	28 114
Võlad ja ettemaksud	7 948 393	3 428 643	1 078 777
Kokku lühiajalised kohustused	7 976 507	3 456 757	1 106 891
Pikaajalised kohustused			
Laenukohustused	83 875	111 993	140 122
Võlad ja ettemaksud	14 357	33 409	8 503
Kokku pikaajalised kohustused	98 232	145 402	148 625
Kokku kohustused	8 074 739	3 602 159	1 255 516
Omakapital			
Vähemusosalus	981	0	0
Osakapital nimiväärtuses	613 893	160 000	160 000
Registreerimata osakapital	0	31 450	306
Oma osad	-13 163	0	0
Kohustuslik reservkapital	42 471	9 551	4 474
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	50	0	86
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-15 029	32 920	4991
Kokku omakapital	628 222	233 921	169 857
Kokku kohustused ja omakapital	8 703 942	3 836 080	1 425 373

LISA 8. Puhaskäibekapitali näitajad

Suhtarvude analüüsis arvutatud puhaskäibekapitali arvutuskäik.

Hoiu-laenuühistute puhaskäibekapital (eurodes) (Autori arvutused lisa 7 alusel)

	Puhaskäibekapitali valem (Raudsepp 1999:141): Puhaskäibekapital = käibevarad - lühiajalised kohustused
Tartu HLÜ	2013 6 850 622 – 7 976 507 = - 1 125 885
	2012 2 714 095 - 3 456 757 = - 742 662
	2011 590 682 - 1 106 891 = - 516 209
Saaremaa HLÜ	2013 342 475 - 149 400 = 193 075
	2012 281 562 / 98 510 = 183 052
	2011 317 526 - 54 917 = 262 609
Põlvamaa HLÜ	2013 605 298 - 894 254= - 288 956
	2012 593 469 - 760 921= - 167 452
	2011 388 309 - 653 227 = - 264 918
Metsa HLÜ	2013 124 485 - 26 755= 97 730
	2012 121 503 - 21 838 = 99 665
	2011 167 209 - 22 502 = 144 707
Maaelu Edendamise HLÜ	2013 285 660 - 406 239 = - 120 579
	2012 168 190 - 314 352 = - 146 162
	2011 189 849 - 232 428= - 42 579
Leie HLÜ	2013 397 725 - 407 418= - 9 693
	2012 348 267 - 314 521= - 33 746
	2011 347 635 - 318 094= 29 541
Kehtna HLÜ	2013 383 483 - 212 703= 170 780
	2012 492 824 - 131 730= 361 094
	2011 424 716 - 123 352= 301 364
Kambja HLÜ	2013 485 704 - 187 322= 298 382
	2012 362 622 - 55 585= 307 037
	2011 373 672 - 80 146= 293 526
Eesti Evangeelne Luterlik HLÜ	2013 41 076 - 17 914= 23 162
	2012 31 158 - 5 461= 25 697
	2011 60 781 - 38 734= 22 047

LISA 9. Lühiajalise võla kattekordaja näitajad

Suhtarvude analüüsis arvatud lühiajalise võla kattekordaja arvutuskäik.

Hoiu-laenuühistute lühiajalise võla kattekordaja (Autori arvutused lisa 7 alusel)

	Lühiajalise võla kattekordaja valem (Alver, Reinberg 2002: 308): Lühiajalise võla kattekordaja= Käibevara / lühiajalised kohustused
Tartu HLÜ	2013 6 580 622 / 7 976 507 = 0,83
	2012 2 714 095 / 3 456 757 = 0,79
	2011 590 682 / 1 106 891 = 0,53
Saaremaa HLÜ	2013 342 475 / 149 400 = 2,29
	2012 281 562 / 98 510 = 2,86
	2011 317 526 / 54 917 = 5,78
Põlvamaa HLÜ	2013 605 298/ 894 254= 0,68
	2012 593 469/ 760 921= 0,78
	2011 388 309/ 653 227 = 0,59
Metsa HLÜ	2013 124 485/ 26 755= 4,65
	2012 121 503/ 21 838 = 5,56
	2011 167 209/ 22 502 = 7,43
Maaelu Edendamise HLÜ	2013 285 660/ 406 239 = 0,70
	2012 168 190/ 314 352 = 0,54
	2011 189 849/ 232 428= 0,82
Leie HLÜ	2013 397 725/ 407 418= 0,98
	2012 348 267/ 314 521= 1,11
	2011 347 635/318 094= 1,09
Kehtna HLÜ	2013 383 483/212 703= 1,80
	2012 492 824/131 730= 3,74
	2011 424 716/123 352= 3,44
Kambja HLÜ	2013 485 704/187 322= 2,60
	2012 362 622/55 585= 6,52
	2011 373 672/80 146= 4,66
Eesti Evangeelne Luterlik HLÜ	2013 41 076/17 914= 2,30
	2012 31 158/ 5 461= 5,70
	2011 60 781/38 734= 1,5

Lühiajalise võla kattekordaja hindamiskriteeriumid.

Üldtunnustatult kasutatakse maksevõime hindamiseks järgmisi hindamiskriteeriume (Kivistik 2010:7):

Maksevõime suurem kui

1,6 – hea

1,2 – 1,59 – rahuldav

0,9 – 1,19 – mitterahuldav

Alla 0,9 – nõrk.

LISA 10. Maksevalmiduse kordaja näitajad

Suhtarvude analüüsis arvatud maksevalmiduse kordaja arvutuskäik.

Hoiu-laenuühistute maksevalmiduse kordaja (Autori arvutused lisa 7 alusel)

	Maksevalmiduse kordaja valem (Tearu 2005:20): Maksevalmiduse kordaja = raha ja lühiajalised väärtpaberid / lühiajalised kohustused
Tartu HLÜ	2013 2 243 645/ 7 976 507 = 0,28
	2012 1 423 132/ 3 456 757 = 0,42
	2011 95 598/ 1 106 891 = 0,09
Saaremaa HLÜ	2013 60 836/ 149 400 = 0,41
	2012 49 007 / 98 510 = 0,50
	2011 58 617/ 54 917 = 1,06
Põlvamaa HLÜ	2013 140 039/ 894 254= 0,16
	2012 142 796 / 760 921= 0,19
	2011 85 724/ 653 227 = 0,13
Metsa HLÜ	2013 64 271/ 26 755= 2,40
	2012 31 422/ 21 838 = 1,44
	2011 11 687 / 22 502 = 0,52
Maaelu Edendamise HLÜ	2013 65 594/ 406 239 = 0,16
	2012 15 670/ 314 352 = 0,05
	2011 64 032 / 232 428= 0,28
Leie HLÜ	2013 111 037/ 407 418= 0,27
	2012 103 929/ 314 521= 0,33
	2011 173 794/318 094= 0,55
Kehtna HLÜ	2013 116 935 /212 703= 0,55
	2012 92 492 /131 730= 0,70
	2011 70 413 /123 352= 0,57
Kambja HLÜ	2013 74 453 /187 322= 0,40
	2012 82 869 /55 585= 1,49
	2011 59 415 /80 146= 0,74
Eesti Evangeelne Luterlik HLÜ	2013 38 404 /17 914= 2,14
	2012 9 837 / 5 461= 1,80
	2011 9 585 /38 734= 0,25